

ספר גדולת פנחס

חלק א

לקט אמרים מתולדות האדם הגדול בענקים, גאון מפורסם ונודע בשערים, אשר בתורתו הסתיר צדקתו וחסידותו אשר האיר לארץ ולדרים, עבד במסירות נפש לבוראו, ורבים הלכו לאורו, צדיק מה פעל ועשה למען ה' ותורתו, אשר אין חקר לגדולתו, המאור הגדול רבן ומאורן של ישראל, איש אלקים, מופת הדור והדרו כקש"ת הרה"ק

רבי פנחס הירשפרונג זצוקללה"ה

כולל בתוכו:

קווים לדמותו הזוהרת, אוצר שיחות קודש ומאמרים, דברים נפלאים ומובחרים ממעשיו הקדושים, מנהגים וסיפורים, ענינים וביאורים, וליקוטים יקרים

מאוסף ומלוקט מדבריו הקדושים והטהורים, מספרים חדשים גם ישנים, אגרות והסכמות, מירחונים ומאמרים, שכתב בעניני הכלל והפרט, להרים קרן התורה והדת, גם חילופי מכתבים בינו לבין רבותינו הגאונים והקדושים בדורינו זה ובדור העבר, מכתבי תנחומים, ומכתבי ברכה, ועוד

י"ל ע"י מכון "אור יחזקאל"

שע"י קהל עדת האלמין ברוקלין נוא יארק

יוצא לאור

לקראת יומא ההילולא רבתא

ז"ך טבת ה' תשנ"ט לפ"ק

בס"ד

י"ל ע"י

מכון "אור יחזקאל"

שע"י

קהל מגן שאול "האָלמין"

51 סטריט - 1270

Brooklyn, NY 11219

718 - 436 - 8086

בשער

"הללו י-ה, כולל שם שבח בבת-אחת (פסחים" קי"ז).

בחרדת קודש אנו מגישים קונטרס גדולת פנחס לפני שלומי אמוני אחבניי, יראי ד' ואוהבי תורתו העיי.

נודה לה' בכל לב שאיפשר לנו להתחיל לפרסם גודל צדקתו, ענוותנותו וחסדו של האי גברא רבה הגאון האדיר, הרב הדומה למלאך ד' צבקות (חגיגה טו, ב). הי' צדיק אמיתי, מאלו שהעולם עומד עליהם. בגדלות התורה שעל ידו הסתיר גודל מדת החסד שבו שהי' בלי שיעור וגבול, שאי אפשר לפרטם בכלל עלי הכתב.

אספנו בקונטרס זה הידוע לנו על דרכו בקודש, תורה, עבודה וגמ"ח. אפס קצהו ידענו וכולו לא ידענו, ואם הוא עמל בכח הגדול להסתיר דרכו מה כחינו לחפשן. וכבר אמרו המושלים על מאמרם ז"ל למה נמשלו צדיקים לאגוז, מה אגוז כשהוא נופל משמיע קול, אף צדיקים אין מתגלים מעשיהם אלא בפטירתם. אבל זאת למודעי, שאמנם האגוז משמיע קול בפטירתו, ואז נודע קצות דרכיו, אבל אין זה אלא קול הקליפה, אך מי בא בסודו וידע פנימיותו!

הוא הי' ממש כאב לכל אחד מישראל. שמעתו מהרבה אנשים, שהגר"פ אמר לו שאתה חשוב אצלי כמו בני, הי' אב אוהב, אב מחנך, אב המשתתף בשמחתם ובצערם. כששמע מאחד שעשה שידוך או

(א) אני מתחיל במאמר הגמרא ממסכת פסחים מכיון כשהגר"פ הי' נער למד מסכת פסחים עם כל הצלי"ח, וכשסיפר זאת לזקיניו, אמר לו כי בעולם העליון ילך הצלי"ח לקבל פניו, והמסכת הזאת חזר הרבה מאוד. וכל פעם אמר לבניו שכדאי ללמוד הרבה מסכת הזאת. וגיי"כ כשהי' בבית החולים אמר לבניו שכדאי מאד שילמדו מסכת פסחים. וראה בשל"ה מה שכי' על לימוד מסכת הזאת.

שמחה אחרת אמר בשמחה ברוך השם ברוך השם, וכל אחד יכול להעיד על שמחתו הגדולה אז, ששמחה כזאת רואים רק אצל ההורים כשנגמר שידוך ילדיהם, או בשמחה אחרת.

וכך היי כשהלך משייבה לישיבה לחזק הבחורים בלימוד התורה, באהבתו הגדולה לכל אחד ואחד מישראל היי ניכר איך שחינך והדריך והשפיע על כל אחד באופן כזה שאין אף אחד מקודם היי יכול להשפיע על הבחור הזה לחזקו בלמודו ודוקא הוא ע"י אהבתו ששהשפיע על כל אחד היי דבריו נכנסים כמו מרקחת בשמים העריבה לנפש, והשפיע עליהם להתקשר בקשר יותר אמיץ בתורתנו הקדושה.

על מאמרם ז"ל "יפה שיחתן של עבדי אבות", מפרש המהר"ם שיק זצ"ל משום שזה מסוגל להעשות תורת הבנים, כי השומעים מעשה האבות לומדים מזה ללכת באורחותם.

נביא כאן רק כמה אירועים בענינים שונים, וכפי ששמעתי מרבנים ומנהלי מוסדות כל אחד יש בידו לספר עליו עשרות סיפורים נפלאים ממעשי חסד שלו המופלאים.

ראינו סולם מוצב ארצה, כמו שסולם עולים במדרגות שלו מעלה מעלה כך ידעו עליו שהוא גדול בתורה, אבל שראשו מגיע השמימה שכל מהותו היי רחמנות ואהבה גדולה לכל אחד מישראל, שכל אחד יגיע השמימה, לכן עזר לכל יהודי במה שאפשר שיגיע עד קצה יכולתו, וזה היי מוסתר בגדלות התורה שלו.

מפתח

ג פתח דבר.....

ז בשער הספר.....

ט ספר גדולת פנחס.....

יא-יב פרק א' - מקור מחצבתו.....
מקור מחצבתו.

יג פרק ב' - תולדתו.....
תולדתו.

יד-טו פרק ג' - ילדותו.....

רבי טעבלי דוקלער / חיבר ספר פרי פנחס / ובלכתך
בדרך / הרחובות בוכים על עזיבתם / "שער
התערובות" / הכל נחקק במוחו.

טז פרק ד' - בוצינא מקטפיה ידיע.....

תלמיד המחכים את רבו / כאשר אכנס למיטה אחזור
על בבא קמא.

יז-כה פרק ה' - רבותיו - יח"ל.....

שימושה של תורה / כמדומני שיותר / חביריו בישיבת
רבו / ישיבת חכמי לובלין / הגרמ"ש סמך את ידו עליו
/ בבחרותו ידע את רוב הש"ס / הלכה למעשה / ראיה
להתיר / בצל רבותיו / עדות חבריו מלובלין / מוטב
שאקבל אני סמיכה ממנו / לומד ושונה ש"ס בבלי
וירושלמי, רמב"ם וראשונים / הג"ר שמחה עלבערג
מגלה סוד / כאן לומדים ש"ס / למען אחים בצרה /
מהי "ישיבה חסידית"? / ידידו בלתי מכירו.

פרק ו' - תורה **כו-לד**

תורתו קנויה לו / הגר"פ אינו בן דורינו / מרא דכולא
 תלמודא / לימוד התורה נגד כל הנאת עוה"ז / התורה
 מחייהו / דביקות התורה / למד עד נשימתו האחרונה /
 שנינות נדירה / בשעה ורבע סיים מסכת גיטין /
 חמישים דף גמרא ככדור שינה / התמדתו למעלה
 מהשגת אנוש / התמדתו / כשעלה למטוס החל מסכת
 בבא-קמא וכשנחת סיימה / לאשמתי לב שנסעת עמנו
 / גם על ערש דוי / תורה שלמד באף / למד כמו ספר
 פתוח / החזיק הגמרא כמו כסות עינים / בקי בטור
 שוי"ע על פה / תורה מתוך מיעוט שינה ומיעוט אכילה /
 בטל כבוד התורה / גודל ענוותנותו בתורה / השקפתו
 על דרך הלימוד בישיבות כיום / רק מי שאף להיות רב
 הסתכל בשוי"ע / ר' חיים עוזר לא הי' ראש ישיבה וכל
 הרמיי"ם נהרו אליו / אוירה טהורה של יר"ש.

פרק ז' - הרבנות במאנטריאל **לד-לז**

בשנת תשי"א נתקבל לרב בקהילת 'עדת ישראל' / על
 ימי הבראשית במונטריאל / מקים עולה של תורה /
 הפריש ממשכורתו הדלה סכום כסף / רחוק מנגיעות
 ופוליטיקא / הבה נדבר על המאחד! / "השיעור שלוי" /
 איש החסד ר' שלמה דריזין ז"ל / סימנא מילתא.

פרק ח' - סדר יומו **לח-יח**

סדר יומו / אב לתלמידיו / לא ידע צורתא דזוזתא /
 שוקד על תקנות העיר - יושב בראש ביי"ד.

פרק ט' - עבודה **מ-נ**

הודאה להשי"ת / קבלת יסורים באהבה / שמחת
 הזולת היא שמחתו / מחתן ילדים / ענוותנות מבהילה
 / המסתפק במועט הוא עושר הכי גדול / בין אדם

למקום חטאתי - בין אדם לחבירו לא חטאתי... / אכל רק שיוכל ללמוד / אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת / זכור את אשר עשה לך עמלק - לא תשכח / לא רצה לנסוע אף לגרמניה / במכונית גרמנית לא נסע / שונא בצע ומתנות / די לו בקב חרובין / לא רצה להנות מהזולת / עיקר הפחד מי יחיה / מחשבת הבריות / צער יהודי היה צערו / כבוד הזולת ולא כבוד עצמו / תורה בלי מדות טובות לא שוה כלום / מעודו לא אכל אלא אם נתנו לו / ענוה / לא לשכוח להודות להשי"ת.

פרק י' - גמילות חסדים.....כז

כבוד ה' הסתר דבר / אוזן קשבת / מדת החסד שבו הוסתרה על ידי תורתו / מכתב המלצה עם כסף להצלחה / מייסד פרנסה לאברך מעיר אחרת / בבית החולים / חסד עד זיבולא בתרייתא / התמנותו לרב.

פרק י"א - בין גדולי הדור.....נג-סח

בגילו הצעיר זכה תשובה בלימוד מבעל אמרי אמת / אין בדור הזה מי שישוה לו בבקיאות / עם כ"ק אדמו"ר מסאטמאר / "א לעבעדיגע ספר תורה / אני שואף לשבת וללמוד במנוחה / מדרגות הטהרה / עם כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש / בש"ס שלי אין רש"י כזה / שואל כענין ומשיב כהלכה / הם לא ידעו מה לענות ומכאן תבוא לך הישועה? / אמונת חכמים / אמורת חכמים - אבי הוא החסיד הגדול ביותר שיש לרבי מליובאוויטש במונטריאול / "התועדות" מיוחדת - אתה הוא ר"ע בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו... / בין הגאון והרבי "מאז התחילה ההתקשרות שלי אל הרבי" / בפגישתנו הבאה לא נעסוק כלל בענייני ציבור רק בדברי תורה / כמה התאמץ השוחט בחינוך ילדיו וכמה יראת-שמים וחסידות השקיע בהם / אני

משתדל מאד למנוע מילדיי להמצא בין אנשים זרים,
 כדי שלא יושפעו מהם / הוא כבר יודע איך לעשות זאת
 / עתה הן נראו לי פתורות מאליהן / ראיתי לפני לא רק
 גאון-עולם בתורה, אלא גם מנהיג ישראל אמיתי /
 ידידות עם הגה"ק מצאנז-קלויזנבורג / שמחה גדולה
 אצלי לראות בהתחדשות בית צדיקים זה / אין זה פלא
 שרבי פנחס יודע כל השי"ס על פה, הרי הוא חוזר עליו
 כמה פעמים בחודש! / רבי פנחס לא הסתפק במתנה
 שניתנה לו / עם הגרש"ז אויערבאך / הגר"פ הסתובב
 בסימטה סמוכה והמתין לגמר השיעור / איך אפשר
 להכיל כ"כ הרבה תורה?... / עם ה"פני מנחס" מגור /
 ה"פני מנחס" ירד את המדרגות אחורנית כשפניו מול
 הגר"פ / עם כ"ק האדמו"ר מבעלזא - היו משוחחים
 בדי"ת בכבוד הדדי נפלא / מפאר בגדלותו את המעמד
 הנעלה / שמעו יוצא למרחוק / באותו חיות והתלהבות
 כמי שמתחיל עתה את לימודו / קשריו עם האדמו"ר
 מהאלמין שליטי"א - לא מצאתי בדור הזה מי שישהה
 לו בשי"ס ופוסקים ודי"ת שוי"ע שי"ך ט"ז מ"א פי"ת
 ונו"כ בעי"פ עם הלשון / החזון איש קס מלא קומתו.

פרק י"ב - תלמיד מספר סח-עא

עובדות וסיפורים מתלמידו החביב של הגרפ"ה / "נו,
 ליויק, במה אתה עוסק עתה"? / אוי לדור המחשב -
 חרדת הגר"פ על איבוד קניני תורה / כל הסוגיות
 התאחדו / תורתו עמדה לנגד עיניו / ברגעים אחדים
 איתר רשי"י בשי"ס..

פרק י"ג - עובדות וסיפורים עא-עט

מה מבינים האנשים במושג, יגיעת ואהבת התורה /
 אני כבר יודע אותם על פה, ואין לי צורך בהם / גאון
 בתורה, מידות וחסד / זכרון נדיר - עיקר לימודו הי

בגפ"ת, ומ"מ ידע טור שו"ע ופרמ"ג על פה / השבח
לקל שזכרוני לא הכזיבני / הקפיד מאד על כבוד
הזולת, אף שעל כבוד עצמו לגמרי לא הפיק... / צדקה
ומשפט... / מבין דבר מתוך דבר / הוא גר בבבל /
משוחד מתורתו / ער איז א לעבעדיגע ס"ת / הש"ך
אומר להיפוך / בית הסוהר של ישראל / שידוך / חינוך
והדרכה / שיחת תלמיד חכם / בשבילי התורה היי בקי
- בשבילי העיר לא / רובו ככולו / חסורא מחסרי והכי
קתני / התורה כולה זכר - הטלפון השני לא / לא להזיז
הספרים ששה חדשים / לפי חז"ל זה לא סימן / סבלן
כהלל / אני אתן לך סכום הנצרך כמתנה.

פרק י"ד - מחלתו ופטירתו..... פ-פב

מת אסור בהנאה / נהייתי זקן עם-הארץ... / השמחה
מתחלת רק עכשיו / ויתר על ראב"ד ירושלים / רמז
בגמרא ליום פטירתו / ראה פטירתו לפי חכמת היד /
כי האדם עץ השדה / מאן דתני ומתני אין לו שיעור /
הספד שלא נאמר... - "חם לבי בקרבי בהגיגי תבער
אש".

ספר גדולת פנחס

פרק א - מקור מחצבתו

ארשום ענינים ששמעתי מאנשים וראיתי כתוב דברים שאירעו עם האדם הגדול בענקים, הל"ו צדיק שהחביא צדקתו ע"י גדלותו בתורה.

א) הגאון רבי טעבלי זקנו של הגר"פ, אבי אמו ישב בימי חורפו בבית דינו של הגאון רבי יצחק שמעלקוש בשבתו בעיר פרמישלא (קודם שהגאון בעל ה"בית יצחק" עבר ללבוב) ואח"כ שימש כאב"ד דוקלא, רבי טעבלי הי' דבוק ברבותיו לבית טשורטקוב, תחילה נסע לאדמו"ר רבי דוד משה האדמו"ר הזקן מטשורטקוב ואח"כ נסע לבנו רבי ישראל, התמדתו בתורה היתה עצומה וכך גם חריפותו.

ב) אמרו עליו שבימי חורפו למד כל סדר מועד גפ"ת במשך ב' שבתות, שבת ראשונה סיים מסכתות שבת

ב) כמו כן מספרים מהחפץ חיים זצ"ל, שגדלותו בתורה הי' נצרך להעולם, כדי שיתקבל הפצת מעיינותיו, וביקש מהשי"ת שלא ידברו רק מתורתו שזה לכבוד השי"ת אבל ישכחו מצדקתו, ותפילתו נתקבלה, ודברו רק מגדלותו בתורה, אבל מצדקתו ופרישתו בכלל לא דברו.

כמו כן הי' אצל רבינו זצ"ל, שגאונו הי' נצרך כדי לפרסם תורת ה' בעולם, וזה לא החביא מעולם, כי רצה שכל אחד ידע ש"ס וכל התורה כולה, אבל מצדקתו לא דיברו, אע"פ שכל אחד ידע שאהב כל אחד מישראל ולא הי' גבול לאהבתו, ממש כאב לכל אחד, וכל זה הסתיר בגדלותו בתורה, שכל אחד ידע שכל דקה ודקה מהמעת לעת הי' לומד, וכך היו הרבה צדיקים מתלמידי בעל שם, שהעלימו מעין הרואים מה שלא רצו שידעו.

עירובין ופסחים, ואילו בשבת השניי סיים את שאר
המסכתות של סדר מועד ואמר: כאשר הגיע מוצאי
שבת קודש דבקה לשוני לחיכי ונפלתי אין אונים. כי
לימודו זה הי' בנוסף לתפילותיו וסעודות השבת
שכדרכו בקודש הי' מאריך בהם והי' שופך שיחו לפני
הי' בבכיות.

פרק ב' - תולדתו

א) הגאון רבי פנחס הירשפרונג נולד בשנת תרע"ב לאביו הגה"ק רבי חיים, חתן הגאון המפורסם רבי דוד-צבי זעהמן זצוק"ל גאב"ד דוקלא ובעל "מנחת סולת". מילדותו ניכרו בו כשרונות עילויים נדירים ביותר, וזקנו הגאון שהי' מגדולי הדור, גידלו על ברכיו והדריכו לתורה ולקדושה.

פרק ג' - ילדותו

רבי טעבלי דוקלער

א) בילדותו למד תורה אצל סבו הגאון הגדול רבי טעבלי זעהמאן אב"ד דוקלא בעל ה"מנחת סולת" ו"קב זהב", גאון אדיר זה היי מחריפי החריפים שהעמידה גליצי' החסידית באירופה של הימים ההם.

חיבר ספר פרי פנחס

ב) לאחר הבר-מצוה חיבר ספר חידושי תורה בשם "פרי פנחס", ועוד בהיותו עול ימים ערך את המאסף התורני "אוהל תורה" שהופיע בדוקלא, והשתתפו בו גדולי ישראל המובהקים.

ובלכתך בדרך

ג) העילוי רבי פנחס, באמת לא היה אף פעם ילד במובן הרגיל. הוא ניצל כל רגע ללימוד התורה, אפילו את זמן הליכתו לת"ת ולישיבה וחזרה. בדרך הילוכו סיים במשך תקופה מסכת סוכה ובשובו סיים מסכת סוטה (מסכתות שכל אחת מהן מכילה כ-50 דפים). כדרך ששינן את הגמרא שינן גם את דברי רש"י ותוספות.

הרחובות בוכים על עזיבתם

ד) פעם שהה בעיר אחת והיי מהלך ברחוב העיר יחד עם בן גילו וחזרו על פה מסכת גיטין (מסכת זו היתה שגורה על לשונו ביותר ובה היי הוגה כמעט בכל יום) כאשר האחד מרצה דף גפ"ת על פה וחברו ממשיך בדף השני וחוזר חלילה. אחד מגדולי הדור שחזה בשינונם הגיב לאחר שעזבו את העיר: הרחובות בוכים על עזיבתם...

"שער התערובות" בגיל 12

ה) סיפרו כי בגיל 12 ידע בעל פה את "שער התערובות" של בעל ה"פרי מגדים".

הכל נחקק במוחו

ו) כל ספר שנטל לידיו הי' מיד נחקק במוחו ונשאר אצור בזכרונו המיוחד.

פרק ד' - בוצינא מקטפיה ידיע

(א) כאשר מלאו לו ט"ו שנים כבר היי הגר"פ העילוי הצעיר מדוקלא, מלא וגדוש בידיעת התורה ואלף ושבע מאות דפים שגורים באוצרו.

תלמיד המחכים רבו

(ב) כשהיי בן אחד עשר שנים למד בהעיר דוקלא חו"מ, וחזר את הש"ך בעל פה, ואמר: שהש"ך היי יכול לומר בדרך אחר, כך וכך. היי שם זקן אחד ששמע איך שהוא אומר מה שהש"ך היי צריך לומר. אמר: גדל כאן תלמיד המחכים רבו.

כאשר אכנס למיטה אחזור על בבא קמא

(ג) בהיותו בחור צעיר בדוקלא, בא אליו לבקר אחד מחבריו הטובים מעיר אחרת בגליציי והם העבירו ביחד יום שלם בשיחות תורניות, עד שבלילה העיר לו אביו: היום לא למדת כראוי, והוא השיב לאביו על אתר: כאשר אכנס למיטה אחזור על מס' בבא קמא, ואכן אמר ועשה.

פרק ה' - רבותיו - יח"ל

שימושה של תורה

א) רבי טעבלי הסבא קירב נכדו הגר"פ בכל מיני קירבות, הוא ראה את כשרונותיו ואת התמדתו ועמד על עומק הבנתו בלימוד. רבי טעבלי היי מכניסו לחדר בית הדין והיי שואל לחוות דעתו גם בעניני דיני תורה קשים וגם בעניני גיטין, למרות גילו הצעיר היי העילוי קולע למטרה לדעת הראשונים והאחרונים ולפסק ההלכה וסבו רווה ממנו רוב נחת.

כמדומני שיותר...

רבי טעבלי החשיב נכדו כל כך, עד שפעם אחת ביקר אצלו גאון גדול וראש בית דין בעיר גדולה בפולין, ביקשו רבי טעבלי לדבר בלימוד עם נכדו הצעיר, הגאון החל לגלגל בדברי תורה ונדהם מהיקף ידיעותיו ומחריפותו וקרא בהתפעלות: הרי הוא יודע ללמוד כמוני! ואולם רבי טעבלי הגיב בלחש: כמדומני שיותר...

חבריו בישיבת רבו

ב) בין תלמידי זקינו-רבו נמצאו גדולים, ענקי רוח מתמידים וחרिפים והוא היי צעיר מהם, אך בזכות התמדתו, יגיעתו והבנתו כללו אותו עמהם. אך מהידוע שגם מחותני להבחל"ח הגה"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, הגה"ק רבי יעקב לייזער זצוקללה"ה והעילוי המפורסם ר' לייבוש לימינובער הי"ד, היו תלמידי ר' טעבלי.

ישיבת חכמי לובלין

ג) כאשר הגיע ליח"ל כדי להתקבל בה, שמע כי בישיבה לומדים בחורים ענקי תורה, וברוב ענוות רוחו סבר מיד כי לא יוכל למצוא את מקומו ביניהם. כך נשאר עומד באולם הכניסה עם מזוודתו בידו, עד שניגש אליו אחד הבחורים החריפים ביותר אז והתחילו לשוחח בדברי תורה. רבי פנחס הציג 10 שאלות והבחור מהישיבה ענה על אתר בבקיאות וחריפות, ובראותו כך, שהבחור ענה על כל שאלותיו, החליט לשוב על עקבותיו, עד שהציג עוד שאלה שנסבה על תוסי' לא ידוע, וכשלא קיבל את התשובה המתאימה על כך, החליט להיכנס לישיבה.

ד) ככל הבחורים בהגיעם לישיבה, התבקש גם הוא למלא את טופס הקבלה, שבו היי על הבחור לציין את היקף ידיעותיו בש"ס. יש שרשמו 200 דפים, יש שרשמו 300 או 500, ואילו הוא רשם בפשטות: "ש"ס". בשבת הראשונה ללימודיו ביח"ל למד את כל מסכת שבת, ובשבת שלאחריי למד מס' ברכות ביחד עם מס' שבת. ראש הישיבה ומייסדה, הגאון המפורסם רבי מאיר שפירא זצ"ל, שכידוע בחר בקפידה את התלמידים שעמם פתח את הישיבה, היי נפעם ביותר לתופעה הזו של הבחור "פנחס דוקלער", כפי שכינו אותו.

הגרמ"ש סמך את ידו עליו

ה) כאשר נכנס לישיבת חכמי לובלין שאלוהו על איזה מסכתות שלמד הוא מוכן להבחן ורבי פנחס ענה - איזה מהן שתרצו. כאשר דיבר עמו רבי מאיר שפירא בלימוד

וראה את גודל בקיאותו סמך את ידו עליו והתנבא כי עתיד הוא להמנות בין גדולי הדור.

בבחרותו ידע רוב ש"ס בע"פ

(ו) רבו הגר"מ שפירא העיד עליו: "יח"ל יכולה להשתבח בבחור צעיר היודע רוב הש"ס על פה מילה במילה!" כעבור שנתיים כבר הי' בקי בש"ס כולו.

הלכה למעשה

(ז) מספרים שרבי מאיר שפירא הטיל את בחינת ה"דוקלער עילוי" על הבחור המעולה שבישיבת יח"ל באותו הזמן - רבי יוסף אישביצער והלה בחנו וראה כי הוא בקי בש"ס. רבי מאיר ביקש גם לראות כיצד הוא מסיק שמעתתא אליבא דהלכתא והביא עוף עם שאלה כדי שיפסוק, לאחר שר"פ עיין מעט השיב: "אצלינו היו אומרים על שאלה זו ועוף זה שהוא כשר", רבי מאיר לא הסכין לשמוע מפי בחור צעיר את הביטוי 'אצלינו' שמצביע על חשיבות עצמית והגיב מיד: "ביי אונז" (-אצלינו) זה אתה והיצה"ר (לשון רבים - ורמז על נימת ההתנשאות), ר"פ לא התכוון כלל אל עצמו, רק רצה לומר שהי' לו 'שימושי' בבית דינו של זקנו רבי טעבלי, וכבר נפסקו שאלות על ידו ובנוכחותו.

ראיה להתיר

(ח) כשהיו שניסו לערער מבחינה הלכתית על קופסאות צדקה של יח"ל (שפגעו - לדעת המתנגדים - בקופסאות הצדקה של רמבעה"ן) הכניסו רבי מאיר שפירא בעובי הקורה, והוא מיהר להביא מהש"ס ראיי להתיר (מרש"י מסכת גיטין דף ס' ע"ב ד"ה והא שופר ובתוסי' שם).

ט) בהזדמנויות נוספות שהתעוררו בעיות הלכתיות בישיבה, שאל הגרמ"ש לחוות דעתו, והוא בחריפותו היי מישב את הדבר תוך כדי שהוא מביא ראיות מוצקות לדבריו.

בצל רבותיו

י) הגר"פ זכה לקרבה והערכה מיוחדת מאת רבותיו. הגאון רבי מאיר שפירא הראה לו תביבות מיוחדת, ופעמים רבות כשהתעוררה איזו בעיי הלכתית בישיבה, היי רבי מאיר שפירא מתייעץ עמו.

יא) הרב הירשפרונג זכה לשמש רבו בעת חליו ונכח על יד מטתו בעת יציאת נשמתו.

יב) גם רבי שמעון זעליחובער כיבדוהו והעריכוהו עד מאד, ואף ר"פ היי כל ימיו מדבר בהערצה על רבותיו אלו, וכמעט לא עבר עליו יום שלא הזכירם לטובה.

עדות חבריו מלובלין

יג) זקני תלמידי יח"ל מזכירים בערגה את תקופת ההוד כאשר "פנחס דוקלער" ישב לילות כימים, פשוטו כמשמעו, ללא הפוגה, ועסק בתורה. היי בבחינת בור סיד שאינו מאבד טיפה, ושקדן בלתי נלאה. כבר אז נודע בשערים המצויינים בהלכה, כשכל גדולי הדור שהשכים לפתחם משתעשעים בו ומנבאים לו גדולות.

מוטב שאקבל אני סמיכה ממנו

יד) כשביקר אצל הגאון רבי חנוך אייגעש זצ"ל בעל ה"מרחשת", ביקש ממנו סמיכת חכמים, כשבחנו, נדהם הגאון מידיעותיו הבלתי מצויות, ואמר לו: "מוטב שאקבל אני סמיכה ממנו"...

טו) אחד מגדולי התורה מחבריו בישיבת חכמי לובלין רשם בקובץ הפרד"ס מלפני 50 שנה קוים לדמותו של רבי פנחס (היי זה לרגל השתקעותו במונטריאול וקבלת הרבנות שם):

לומד ושונה ש"ס בבלי וירושלמי, רמב"ם וראשונים

טז) "בזכרוני שמורים רשמי אותם לילות החורף הארוכים, כשבחוץ יללו הרוח, הגשם והסופה, אשר כילו כל רגל מן השוק של לובלין, האורות הקלושים של מנורות השמן אשר היבהבו בבתיים אחדים, כמעט שלא נראו בחוץ, ורק מתוך החלונות הגדולים של ישיבת "חכמי לובלין" בקע האור וגם הקול. קול יעקב הדהד למרחקים, היי זה קולו של רבי פנחס הירשפרונג שנקרא "פנחס דוקלער" שנשמע בחצות הליל. קולו החרישי נשמע בכל הסביבה, הוא לא הלך לישון עד שסיים מסכתא זו או חלק זה ברמב"ם, וככה לומד ושונה ש"ס בבלי וירושלמי, רמב"ם וראשונים, פוסקים ואחרונים, והכל שמור בזכרונו.

הג"ר שמחה עלברג זצ"ל: "מגלה סוד"

יז) לפני יובל שנה, כתב אז, ידידו הקרוב הגאון רבי שמחה עלברג זצ"ל: "הבה אגלה לכם סוד: הרב פנחס הירשפרונג השוהה כעת במונטריאול הוא אחד הבקיאים היותר גדולים בדורנו אנו. אין רבים כמותו. מימי נעוריו נתפרסם כבעל כשרון יוצא מן הכלל ושקדן נפלא, שקד לילות כימים על התורה, לא הפריעו לו החום החזק בקיץ ולא קור וגשם בחורף. אין לאל ידי להחשיב במסגרת זו את משקל חייו, את ערכו התורני והמוסרי, את הילוכו העדין, את טוב לבו ואת מידותיו

התרומיות, ממש בלי פגם. תמימות של אצילות יש בו, איש חמודות, ותרן בממונו ונדיב נאמן לכל אלה שהתהלך אתם, עושה צדקה וחסד בכל גופו וממונו, פשטן בכל אורחות חייו, מכיר אני אותו זה שבע-עשרה שנה ומעולם לא ראיתיו כועס, וגם לא דאוג. דומני שעוד לא ציער שום אדם לא בדיבור ולא במעשה, איש מורם מעם וחביב על העם, וכה צנוע, והוא גאון בבקיאות, בקי הדור".

כאן לומדים ש"ס...

יח) סיפר תלמיד ישיבת "שפת אמת" בירושלים: בשעה שר"פ ביקר בארה"ק, סר לישיבת "שפת אמת" כדי להיפגש עם ידיד נעוריו - עוד מתקופת יח"ל - יבלחט"א הגר"י פלקסר. כשנכנס הר"פ לישיבה, הוטל הס בהיכל הישיבה, ואז שאל הגר"פ את הבחורים איזו מסכת הם לומדים עתה. הגר"י פלקסר אבה להוכיח את גדלותו של האורח בפני התלמידים, ולכן השיב: כאן לומדים ש"ס...

הבחורים הבינו את הרמז, וכאשר שאל כל בחור בנפרד על הימסכת שהוא לומד עתה, השיב כל אחד על מסכת אחרת. רבי פנחס החל לפלפל עם כל בחור בנפרד על הדף במסכת ש"למד" ובין השאר יישב קושיות במסכת שלמד אחד על פי המסכת שלמד שכנו...

למען אחים בצרה

יט) בד בבד עם יגיעתו בתורה, התגלה ברבי פנחס הפן האחר באישיותו, הלב הרחום והמוח הגאוני, כרתו ברית יחדיו למען פעולות הצלה. רבי פנחס הפך למנהיג קבוצת בחורי הישיבה הגולים, ביניהם בחורי יח"ל

ובחורים משיבת תומכי תמימים. עוד בוילנא היי מהעסקנים שפעלו למען השגת תמיכה לבחורים הפליטים למען יוכלו להמשיך להגות בתורה למרות תלאות המלחמה.

(ב) עד כמה היה הגר"פ חשוב בעיני הגאון ר' חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל מווילנא, נראה מהסיפור דלהלן:

בתור אחראי עבור בחורי יח"ל ועוד, בהיותם פליטים בוילנא, אשר דאג לכל צרכיהם לפי המצב והזמן. פנה הגר"פ להגרח"ע הנ"ל שיתן לו מכתב המלצה לבקש תמיכה במדינות החפשיות. הגרח"ע כתב מכתב אחד ונתן להגר"פ. הגר"פ קרא המכתב ואמר להגרח"ע, שלדעתו אין המכתב מביע די המצב המיוחד של הבחורים החסידיים שהקוראים יתעוררו להגיש תמיכתם הרחבה.

הגרח"ע קרע המכתב וכתב מכתב שני, גם על זה עורר הגר"פ, שאינו מבטא די המצב לפי המקום והזמן.

הגרח"ע קרע גם המכתב השני ואמר להגר"פ: **כתבו אתם נוסח המכתב איך שאתם מוצאים לנכון ואני אחתום לכם.**

בעת ההיא עמד על-יד הגרח"ע הרב יוסף שוב, יד ימינו של הגרח"ע, שחשב שהתנהגות הגר"פ כלפי הגרח"ע בזה הוא כעין זלזול כלפי הרבן של ישראל, ואמר לו במתיחות: האם כלפי האדמו"ר מגור (האמרי אמת) גם הייתם מתנהגים כך?

חיוך קל עבר על פני הגרח"ע שפנה אל הגר"פ ואמר: **"שרייבט שרייבט איך וועל אונטערשרייבן"...**

ג) רבי פנחס התכתב עם הג'וינט ועסקני הצלה בארה"ב ובסופו של דבר הי' לו יד (יחד עם רבי אברהם מרדכי הרשברג רבה של מכסיקו ור"מ רוטנברג מניו יורק) בהצלת הבחורים ומילוטם דרך סיביר, קובה ושנחאי לארצות החופש, הוא נמנה עם הראשונים שקיבלו ויזה לקנדה בשנת 1941, יחד עמו באו לקנדה עוד כ-40 בחורים, וכך התחזקה הקהילה החרדית במקום.

כ) אחר המלחמה העלה רבי פנחס עלי גליון בספר כבן 250 עמוד באידיש פרטים מעניינים על פעולותיו בשנות המלחמה ועל מה שעבר עליו (שם הספר "פון נאצישען יאמערטאל" - מהתופת הנאצית).

הרב דוד אברהם מנדלבוים שערך את הביוגרפיה של ישיבת יח"ל (עד כה יצאו לאור ב' כרכים מקיפים) מכין לדפוס את הכרך האחרון בו יסופר כל ימי המלחמה והנדודים ועל פעולותיו של רבי פנחס באותם שנים.

כא) הרד"א מנדלבוים מספר שבין המכתבים האחרונים שיצאו מתחת ידו של רבי פנחס כשהכתיבה כבר קשתה עליו וחוליו התחזקה - הי' בענין רבו הר"מ שפירא, במכתב הממוען לרב מנדלבוים מודה רבי פנחס בחוסם על שהוא טורח להדפיס את כתבי הר"מ שפירא בשו"ת ועה"ת. הקשר של רבי פנחס עם רבי מאיר וישיבת יח"ל הי' חזק אצלו כל הימים.

מהי "ישיבה חסידיית"?

כב) מעט על הקשיים שעמדו בפניו בחפשו מקום משכן לבחורי ישיבת יח"ל ולעוד בחורי ישיבה מפולין שמצאו מקלט בליטא, מספר הרב בספרו הנ"ל.

פרק ו' - תורה

תורתו קנויה לו

א) אצל העילוי הצעיר "ר' פנחס" היתה תורתו קנויה לו והתקיימה בו משום שהמית עצמו עלי, התמדתו היתה עילאית, משך שעות ישב ושינן את דפי הגמרא. מלבד הבקיאות המדהימה רכש לו ידע עצום בדברי הראשונים והאחרונים והי' שוקד על ספרי שו"ת, כנודע ביהודה, שבות יעקב, שואל ומשיב, ובית יצחק, אבני נזר, שהיו אצורים במוחו.

הגר"פ אינו בן דורינו

ב) הגאון האדיר רבי פנחס זצ"ל שייך לדורות הקודמים, בהם התואר הלם את האדם, ודייקו בו עד מאד. הוא הי' גאון גדול גם במושגים של הדור שלפני השואה. כשבא בדברים עם גדולי התורה מהדור ההוא כולם שבחו גאונותו ושליטתו במכמני התורה.

מרא דכולא תלמודא

ג) יחד עם היותו "מרא דכולא תלמודא" הי' עניו ולא החזיק טובה לעצמו, עד שהיו פונים אליו בתואר "רבי פנחס" או "הרב הירשפרונג". הוא בחל בתארים מופלגים ולא יחס חשיבות להבלי עוה"ז, לא כבוד ולא כסף תפסו אצלו מקום "כי אם בתורת ה' תפצו" ובשינון דפי הגמרא מצא את כל סיפוקו.

לימוד התורה נגד כל הנאת עוה"ז

ד) יש מידה בת"ח המרבים תורה ועוסקים בה תדיר, שהיא הופכת להם למהות חייהם בעוה"ז, כל תענוגי העוה"ז כאין נחשבים אצלם אל מול התענוג של לימוד התורה.

התורה מחייהו

ה) אצל רבי פנחס ראו זאת, אצלו היתה התורה מהות חייו. כאשר הרצה דברי תורה לתלמידיו לשומעי שיעוריו ראו בחוש, כיצד הוא מקבל חיותו מהתורה, וכל גופו לוחט באש התורה, בחינת "חם ליבי בקרבי, בהגיגי תבער אש".

דביקות התורה

ו) דביקותו בתורה הקי אין לתאר ולשאר. אמר לבני ביתו: מיותר לעשות "סעודת שלושים" אחרי פטירתו, יותר נכון שילמדו משניות באותו זמן.

למד עד נשימתו האחרונה

ז) הנוכחים ליד מטנו ראו איך שפתותיו נעות דובבות חרישית, אך לא הבינו מה הם דבריו, חשבו שהוא מתפלל איזה תפילה. שאלו בנו הר"ר יצחק: אבא, מה אתה אומר? הגר"פ זצ"ל ענה: "אני חוזר עתה על מסכת יבמות".

שנינות נדירה

ח) מסופר שבישיבת חכמי לובלין היי פעמון להעיר הבחורים, ועוררו להגר"מ שפירא שלא מתאים להיות בישיבה פעמון, להבדיל כמו בבית טיפלתם.

הגר"מ שפירא פנה אל הגר"פ, שאל אותו מה כבודו אומר לשאלה הזאת. ענה לו על אתר, שבמסכת שבת (נח, ע"ב) ברשיי ד"ה ולמטפחות ספרים כתוב:

ד) זיין דביקות אין תורה איז געווען אין לשאר, וזליק: עס פעלט נישט אויס צו מאכן פאר מיר קיין סעודת שלושים. אנשטאט דעם זאל מען בעסער לערנען משניות.

כשנושאים אותן לבית הכנסת שהתינוקות של בית רבן קורין שם מקשקשין הזגין והתינוקות שומעין ובאין.

בשעה ורבע סיים מסכת גיטין

ט) הי' לומד בכל יום שמונה עשר דפים ממסכת גיטין לפני התפלה. הסדר הי' שחכה חמשה עשר דקות חמשה פעמים בשבוע משעה 6:15 עד 6:30 בחדר החיצוני על יד הדלת. כשבניו שאלו אותו למה הוא מחכה? אמר: שהוא חוזר מסכת גיטין בעל פה, ובתוך חמש עשרה דקות למד כל יום שמונה עשר דף, וכך גמר המסכתא בכל שבוע.

חמישים דף גמרא ככדור שינה

י) הי' דרכו בלילה לפני שינתו להסתכל באיזה ספרים וסיפורים כדי להקל על המוח. סוף ימיו קיבל על עצמו כל לילה ללמוד לפני השינה חמישים דף גמרא.

התמדתו למעלה מהשגת אנוש

יא) לפני עשר שנים כששבר רגלו והי' בבית החולים עשר ימים עבר אז על 625 או 675 דפים גמרא.

התמדתו

יב) כח התמדתו ומהירות תפיסתו היו לשם דבר. מקורביו היו עדים לשיאים בענין זה. לפני שנים כאשר הי' מלווה את בניו הקטנים לת"ת, הי' מסיים בהליכתו מביתו ל"החדר" מסכת מכות, וכשחזר והביאם מהחדר סיים מסכת אחרת.

כשעלה למטוס החל בבא-קמא וכשנחת סיימה

כיוצא בזה סיפר אחד המקורבים שעקב אחריו בעת טיסה ארצית, שכאשר עלה לאוטובוס שהובילו למטוס

החל לשנן מסכת בבא קמא, עם תחילת הטיסה סיים פרק א' וכשהגיע לנקודת המכס אחר הנחיתה, כבר סיים את המסכת. בטיסה ארוכה כגון לארץ ישראל היי מסיים מסכת בבא בתרא תוך כדי הטיסה.

יג) מן הראוי לציין שמלבד קביעות שיעוריו אותם הרצה בישיבת "תומכי תמימים" ובפני בעלי בתים שומעי לקחו בבית המדרש אגודת ישראל, ומלבד כל שיעוריו עם בני הקהילה (הוא היי קובע שיעורים בחברותא עם כל מי שרצה, והיי ראוי לכך, כי הרבה לעשות חסד בתורתו).

לא שמתו לב שנסעת עמנו

יג*) פעם נסע לאיזה מקום והיי שקוע עד כדי כך בלימודו שלא הבחין מי נוסע עמו, כשירד מהמכונית ראה לפתע שבתו גי"כ יצאה מהמכונית, אמר: לא שמתו לב שנסעת עמנו...

גם על ערש דוי

יד) בחודשים האחרונים, כששכב על ערש דוי בבית החולים היו זמנים שנתנו לו חומר מרדים כדי להקל על יסוריו, אחד ממקורביו שבא לבקרו, שם לב שגם כאשר היי במצב של נים ולא נים, רחשו שפתותיו ומשהטה אזנו שמע אותו מרצה דפי גמרא על פה...

טו) כאן המקום להדגיש את מסירותה של תבלחטי"א אשתו הרבנית תליטי"א שעמדה לימינו כדי שיוכל ללמוד בלא טרדות, והוא הכיר לה טובה על כך. כ"כ טיפלה בו במסירות בהיותו חולה, תנוחם בכפלים בביאת גואל צדק בב"א.

תורה שלמד באף

טז) כל ימי נידודיו על פני ערבות רוסי, יפן ושנחאי, למרות תנאי החיים הקשים, הרעב והמחסור לא פסק פיו מלגרוס בתורה, כאילו אין מלחמה בעולם, כאילו אין רעב, כל הקשיים התגמדו לנוכח אהבת התורה שיקדה בקרבו.

למד כמו ספר פתוח

טז*) חבריו מאותה תקופה זוכרים אותו, כשהוא שקוע בלימודו וגם כשלא היו גמרות בהישג יד לא הפריע לו הדבר. מזכרוננו האנציקלופדי היי שולף את צורת דף הגמרא והוא גורס כמו מתוך ספר פתוח. כשנמצא ביד מי מחבריו גמרא מודפסת, היי מקשיב לשינונו ובודק אם החסיר חיו איזו מילה, ותמיד היו הדברים מדויקים.

החזיק הגמרא כמו כסות עיניים

טז**) (העירני אחד ממקורביו במונטריאול: רבי פנחס הלך תמיד כשהגמרא צמודה תחת בית שחיו - אך את הגמרא אחז רק לכסות עיניים, הוא לא היי צריך לעיין בה, הוא ידע אותה על פה מילה במילה...)

בקי בטור שוייע על פה

יז) למרות שהיי לומד ומשנן רוב ימיו שייס גפיית זכר גם טור שוייע ופרמיג, מה שנצרך לו הלכה למעשה כרב מורה הוראה. הרב כץ מספר: זכורני, כי בשנות הבחרות למדתי יו"ד הלכות טריפות ונתקשיתי בדברי הטי"ז, בסיי מ', צלצלתי לרב וביקשתי שיבאר לי את דברי הטי"ז המוקשים, מיד פתח הרב וציטט את כל

דברי הט"ז על פה! כמובן שהדבר המוקשה הובהר לאשורו.

תורה מתוך מיעוט שינה ומיעוט אכילה

יח) רבי פנחס הקדיש את ימיו ולילותיו ללימוד התורה, כשהוא מסתפק באכילה ושינה מועטה - רק בכדי לקיים את הגוף.

יח*) מסופר כי כאשר עפעפי עיניו נעצמו מעייפות, הי מתנער באחת ואומר: "אלך לישון כשאגמור את מסכת שבת"... כשאשמורות עיניו נעצמו, קם מהשולחן, ונכנס למיטתו כשגמרא בידו, וכך המשיך לעיין בגמרא עד שנוגה הזריחה שבקע מבעד לחלון עוררוהו מעיונו...

בטל כבוד התורה

יט) משמת רבי פנחס הירשפרונג בטל כבוד התורה. מופלא בענותנותו בצורה בלתי רגילה, לא פסק פומי מגירסא, ולא מחזיק טיבותא לנפשי, למרות הערצתם הבלתי רגילה של ענקי הדור אליו, שראו אותו כספר תורה חי, איש הבקי בשני התלמודים בבלי וירושלמי כיהודי ב"אשרי", וכן רמב"ם וארבעת הטורים וד' חלקי שלחן ערוך; וכל השו"תים פתוחים לפניו.

גודל ענוותנותו כגדלותו בתורה

כ) מיוחד הי' במידת הענווה והפשטנות ומתרחק מכל גינוני כבוד. בגאונות התורה המופלגת שלו לא מצא כל עילה להתהדר ולהתפאר, והוא כולו אמר פשטות וצניעות. הי' אוהב הבריות ומקרבן לתורה. בשנים הרבות שבהן כיהן כרב וכגאב"ד מונטריאול שבקנדה,

הרביץ תורה לאלפי יהודים שהתחממו לאורו ושתו את דבריו בצמא.

כא) במיוחד התאפיינה דמותו בהמשך הישיר של מורשת גדולי וחכמי גליצ'י, שיראתם קדמה לחכמתם ועמל התורה היי בעיניהם ענין טבעי המוטל כחובה על כל אחד ואחד. בדמות זו הצטייר בעיני כל מכיריו ומעריציו, וללא ספק ינק כל זאת מהסביבה החסידית של גליצ'י בכלל, ובחוגם של חסידי טשורטקוב בפרט, שעמם נמנה ביחד כאביו.

השקפתו על דרך הלימוד בישיבות כיום

כב) רבי פנחס היי מיצר על ירידת הדורות ועל שיטת הלימוד שהחלה רווחת, שמשקיעים כל יגיעם בלימוד "ההבנה" אך לא למדים במשך "הזמן" אלא דפים מועטין, הוא היי משבח את הישיבות החסידיות בהם שמו דגש יותר על לימוד הבקיאות ועל ידיעות מקיפות גם בשו"ע.

רק מי שאף להיות רב הסתכל בשו"ע

כג) הנה מקצת מהדברים שאמר בענין זה:

בחורים חסידיים לא מסתפקים רק בלימוד גמי אלא מקפידים גם על לימוד יורה-דעה ושו"ע בהדגשה מיוחדת (שלא באה כמובן בשום אופן על חשבון ההתעמקות, ההבנה והבקיאות בסוגיות הש"ס). בעבר, היו כאלו שאצלם היתה מופרכת מעיקרה ההתעסקות בחומש, ביו"ד, בשו"ע וכדו', רק מי ששאף להיות רב הסתכל בשו"ע. כיום, הודות לישיבות החסידיות, המצב בשטח זה השתפר אצל כולם.

**ר' חיים עוזר לא הי' ראש ישיבה
וכל הרמיי"ם נהרו אליו**

כד) בעבר, המעמד הרוחני המכובד ביותר הי' לרב, בקרב כל החוגים. הנה הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל הי' רב, לא היתה לו ישיבה, וכל ראשי הישיבות נהרו אליו והסתופפו בצילו.

אורה טהורה של יר"ש

כה) בפולין הי' הדבר העיקרי, אורה טהורה של יר"ש, ובעיקר הרבה מאד גמרא. אך במשך השנים ירדה השאיפה להיות 'בקיאי'. אולם, האמת שהיום השתפר המצב קצת בכל זה, וגם אצל הדוגלים בשיטת הלימוד ב"הבנה" התחיל לחדור הענין של לימוד בקיאות ואף לימוד שו"ע.

פרק ז' הרבנות במאנטריאל

בשנת תש"א נתקבל לרב בקהילת "עדת ישראל"

(א) בחסדי שמים זכה להנצל מתופת הנאצים, כאשר בדרך לא דרך, ובמסע תלאות קשה ומפרך, דרך ליטא, סיביר, קובה ושנחאי, הגיע בשנת תש"א לקנדה והתקבל בה בהתלהבות ונבחר לכהן כרב קהילת "עדת ישראל" במונטריאול. לאחר מכן, כיהן כראש ישיבת "מרכז התורה", עד שנבחר לגאב"ד "ועד העיר" דמונטריאול המאגד את כל חוגי ישראל, לאחר זמן נתמנה כרב הראשי לכל מדינת קנדה.

על ימי הבראשית במונטריאול

(ב) הגר"פ סיפר על צעדיו הראשונים במונטריאול לאחר שפליטי שנחאי נקלטו שם בשנת תש"א.

"זכורני כשבאו למונטריאול בשנת תש"א בחורי הישיבה הפליטים מאירופה, ששהו בשנחאי - הגיעו אז 9 בחורים של ליובאוויטש ו-26 בחורים אחרים. הליובאוויטשערס היו עטורי זקן ואילו האחרים היו עם בלוריות ובלי זקנים וכו'. כשבאה משלחת נכבדה של יהודי העיר לקדם את פני הפליטים, הבחין אחד מחשובי הקהילה בזקן שעיטר את פניהם של הבחורים החב"דיים והפטיר: אוי! איזה אסון! צריכים לקחת אותם לספר! הם יהפכו את כולנו ללעג עם הלבושים המיושנים מאירופה! אמרתי לו: חלילה! באירופה הכבושה ובעיר המקלט ביפן הם הקפידו שלא לשנות את לבושם ודווקא כאן בבואם לארץ החופש הם ישנו! בסופו של דבר התברר שאלה שעשו ופעלו להפצת

ובניית היהדות וקירוב הלבבות בעיר הם דוקא אותם פליטים חב"דיים צעירים, עטורי הזקן.

כיום יש ב"ה במונטריאל התפתחות של הרבה חוגים חרדיים, חסידיים, אך הכל התאפשר רק הודות למתי המעט הצעירים החב"דיים שהיו בבחינת "ואת יהודה שלח לפניו". הם אלו שבמסירות-נפש הקימו את האידישקייט במונטריאל ויצאו בניצחון גדול.

מקים עולה של תורה

ג) עם בואו לעיר, שקד על תקנת העיר וביקש לבצר בה חיי תורה. הי' ממיסדי הישיבה המרכזית בעיר.

הפריש ממשכורתו הדלה סכום כסף

ג*) כששמע רבי פנחס על הקשיים שיש בחינוך הבנות, כאשר אין במקום בית ספר חרדי והבנות נאלצות ללמוד בבית ספר כללי-גויי, מיד קם ועשה מעשה, הפריש ממשכורתו הדלה סכום כסף, והכריזו על מגבית למען הקמת בית ספר "בית יעקב". רבי פנחס לא חס על כבודו וגם לא על ביטול התורה, הוא כיתת רגליו לבתי נדיבים והצליח להקים מבנה מפואר, כך הציב יסוד חשוב לפיתוח הקהילה החרדית בעיר.

רחוק מנגיעות ופוליטיקא

ג**) רבי פנחס התגלה כאב ומנהיג לבני הקהילה, הוא הי' רחוק מנגיעות אישיות, רחוק מפוליטיקה וכך איחד סביבו את כל היהודים האורתודוכסיים במונטריאל ועשאם חטיבה אחת.

הבה נדבר על המאחד!

ד) מספרים, שכמה מראשי הקהילה היו נוטים מתחילה למזרחי, אחד מהם ניסה להכנס עם רבי פנחס בדברים שהיו ביניהם חילוקי דעות, אמר לו רבי פנחס: אני אגודאי, ומר' מזרחי, למה לנו לדבר על המפריד בינינו, הבה נדבר על התורה המאחדת אותנו - כי תורה אחת לנו. הדברים הללו שיצאו מלב טהור נכנסו ללבבות וביצרו לרבי פנחס מקום של כבוד ובזכותו היתה הנהגת הקהילה מאוחדת.

"השיעור שלו"

ה) הרבה שיעורים ברבים הי' לו להר"פ, אך יותר מכולם קשר עצמו "לשיעור של יום א"י בביהמ"ד אגו"י, שיעור שלא פסק מלהרצותו במשך כ-40 שנה. הרבה מסכתות סיים ר"פ (בכל יום הי' מסיים כ-2 מסכתות) אבל רק סיום אחד הי' חוגג ברוב עם ובסעודת מצוה. בסיום מסכתות שנלמדו ברבים בשיעורו הקבוע.

ו) חביבות שיעור זה בעיניו היתה כה גדולה, עד שלא ראה פחיתות כבוד לגשת לאדם ולומר לו: תבוא לשיעור שאני מוסר ביום א', בודאי תהנה.

איש החסד ר' שלמה דריזין ז"ל / סימנא מילתא

ז) במסגרת שיעור זה נהג לערוך סיום וסעודת מצוה לעילוי נשמת ידידו איש החסד ר' שלמה דריזין ז"ל שהוא ומשפחתו פעלו רבות למען הצלת פליטי השואה וקליטתם של פליטי שנחאי בקנדה, בזכותו של ר' שלמה ובני משפחתו הגיע גם ר"פ למונטריאל והוא הי'

תמיד מדבר בשבחם. ודבר פלא וסימנא מילתא ראו
תושבי מונטריאול בכך, שיום הסתלקותו של רבי פנחס
חל ביום היא"צ של ר' שלמה דרייזין - כ"ז טבת.

פרק ח' סדר יומו

סדר יומו

א) נוהג היי עם קומו ממיטתו מיד לאחר שנטל ידיו לברך ברכות השחר. לאחר ברכות התורה שינן תיכף על פה שבע דפי גמרא לפני כוס הקפה של שחרית. פעם, בעת בואו לישיבה להרצות את שיעורו שאלתיו מה הוא עשה בדרכו לישיבה (הוא הגיע ברכב והדרך לא ארכה זמן רב), השיב לי כי הספיק לשנן כל מסכת מכות בדרכו לישיבה.

ב) שיעורו בישיבה היי ביאור שיטות הראשונים על הסוגיא, וכח ההסבר שלו היי מעולה. סדר יומו כלל הרבה שיעורים, הוא למד עם הרבה חברותות, כי אהב לגמול חסד עם אחרים והעמיד ידיעותיו בתורה לרשות אחרים, כל מי שרק רצה (ויכל לעמוד בקצב...) יכל לקבוע עמו שיעור, כל ימיו ולילותיו היו קודש לתורה, ללמוד וללמד.

אב לתלמידיו

ג) הוא היי כאב לתלמידיו, ולא הורגש כל התנשאות מצדו, למרות גאונותו נתן כבוד לזולת, דיבר אליהם בחמימות והשתדל לרדת לסוף דעתם.

לא ידע צורתא דזוזתא

ד) בעניני עוה"ז לא הכיר צורת מטבע וחמדת ממון לא ידע. כסף לא נחשב בעיניו, זולת לעניני צדקה, שהיי מפזר הרבה, וגם טרח בגופו להתרים כספים לנזקקים.

שוקד על תקנות העיר - יושב בראש בי"ד

ה) שוקד כרב ואב"ד דמתא על תקנות העיר וישב בראש בי"ד וסידר גיטין וקידושין וכו'. עם היותו לן באהלה של תורה בכל זאת הי' זריז ועסקן במצוות במסירת נפש.

פרק ט - עבודה

הודאה להשי"ת

(א) מודה אני להשי"ת שזיכני ללמוד וללמד-ולהפיץ תורה בישראל.

קבלת יסורים באהבה

(ב) בימיו האחרונים, כששכב על ערש דווי עם מסכת חמצן על פניו. כשהורידו לו המסכה לזמן קצר, אמר: ברוך השם.

שמחת הזולת היא שמחתו

(ג) ב"אויפרופן" של בנו שיחי בבית המדרש באבוב שבבארא פארק שבאו מאות אורחים, מקרוב ומרחוק לכבודו. אחרי שקראו החתן לתורה ופיזרו עליו זרעונים וממתקים - הנקרא "באווארפן", וכל הנאספים נדחקו להגיד מזל - טוב ולהביע שמחתם להגר"פ, פתאום נוכחו שהוא נעלם. חפשוהו ואיננו.

(ה) איך וויל דאנקען השי"ת וואס ער האט מיר געגעבען די געלעגנהייט צו פארשפרייטן תורה.

(ו) אין די לעצטע טעג, איז ער איז געלעגען מיט א אקסידזשען מאסק אויפן מויל, ווען מען האט דאס אראפ גענומען האט ער געזאגט ברוך השם.

די נאנטע מענטשען ארום האבן געזעהן ווי די ליפן שאקלען זיך און זאגט עפעס שטילערהייט, מען האט נישט פארשטאנען וואס, מען האט געמיינט ער בעט עפעס, האט אים ר' יצחק געפרעגט, טאטע וואס זאגסטו? האט ער געענטפערט איך חזר יעצט מסכת יבמות.

(ז) ביי זיין אייגענע שמחה ווען ער האט געמאכט א באווארפן פאר זיין קינד אין באבעווער בית המדרש, צוויי מינוט נאכן באווארפן, מענטשען זוכן אים ואיננו. מען טרעפט איהם נישט, ביז א שטיק צייט ווען ער איז צוריקגעקומען האבן די קינדער אים געפרעגט, טאטע וואו ביזטו געווען אזוי לאנג? מענטשען זענען געקומען פון ווייטנס אין געוואלט דיר זאגן מזל טוב! האט ער געענטפערט, איך האב געמוזט גיין אנוואונטשן פאר א איד מזל טוב. ווען מען האט איהם געפרעגט, דו אליין האלסט דאך אינמיטן דיין אייגענע שמחה, האט ער געענטפערט, וואס איז א נפק"מ: זיין שמחה איז דאך אויך מיין שמחה.

אחרי זמן מסויים שוב הופיע בנהרה על פניו. שאלו בניו בתמיהה: איפה היית כל הזמן? אנשים באו ממרחקים להביע לך מזל-טוב ואתה נעלמת?

הגר"פ ענה: - הוכרחת ללכת להביע ברכת מזל טוב ליהודי מסויים. על זה שאלוהו בניו שוב:

- אבא, הלא אתה בעצמך טרוד עכשיו בשמחת בנך ומדוע שתתעלם משמחתך? על זה ענה הגר"פ:

- מה נפקא מינה - שמחת היהודי הזה היא גם שמחתי!

מחתן ילדים

(ד) פעם" בא אליו בחור אחד ובכה לפניו, שאביו מפריע לו בשידוכיו, כשכבר מצא שידוך הגון ומתאים

(ח) אמאל איז געקומען צו אים א בחור, און געוויינט פאר אים אז זיין טאטע לאזט נישט צו ער זאל קענען טוהן א שידוך, ביז השי"ת האט אים געהאלפן און האט געטראפן וואס עס פאסט פאר אים, אלע האבן מסכים געווען, אבער דער טאטע שטערט און לאזט נישט צו בשום אופן.

דער גר"פ האט זיך אריינגעלייגט אין די לענג און אין דער ברייט, גערעט מיט די עלטערן, א.ד.ג. אבער דער טאטע עקשנט זיך, ער וויל נישט בשום אופן.

האט הגר"פ געטוהן אלץ אן די עלטערן. דער טאטע האט געסטראשעט אז ער וועט נישט קומען צו די חתונה וכך הוה.

דעם חתנים טאטע האט אים גערופן אויפן טלפון מיט קללות נמרצות, פאר וואס ער מישט זיך אריין ביי זיינע קינדער. ער האט געקלינגען הונדערטער מאל, יעדער טלפון א קללה און תיכף אפגעהאקט. די קינדער פון גר"פ האבן איהם געבעטען, טאטע וואס פעלט דיר אויס צרות, זעהסט נישט אליין וואס עס קומט ארויס פון די זאכן, אז מען וויל טוהן א טובה פאר יענעם ווארפט מען דיר נאך שטיינער, וואס פעלט עס דיר אויס, שטערסט זיך דאך פון לערנען. האט ער געענפערט, מען דארף דאך העלפן א אידיש קינד חתונה האבן.

ביי די חתונה זענען טאקע די עלטערן נישט געווען.

ביים זאגן תורה האט הגר"פ געזאגט, עס איז געווען א גרויסע רייכע חתונה, ווען דער מלאך איז ארויף אין הימל האט השי"ת געפרעגט, האט מען עפעס גערעט פון מיר ביי די חתונה? וואס האט מען דארט גערעט? האט ער געענטפערט, מען האט גערעט פון הייזער סטאק מארקעטס, וואקעישאנס ביזנעס א.ד.ג.

ביי אן אנדערע חתונה נישט אזא רייכע, ווען השי"ת האט געפרעגט דעם מלאך וואס מען האט דארט גערעט, האט ער געענטפערט, כמעט ווי פריער. פרעגט

וכולם כבר מסכימים לזה, אך האבא לא מסכים בשום-אופן לשידוך.

הגר"פ התעניין בדבר ודיבר עם אבי הבחור והמשפחה, אך הנ"ל עשה כל טצדקי לעכב השידוך.

משראה הגר"פ שלא יפעול בדרך זה להביא לידי גמר, והי' משוכנע שזה דבר הגון וראוי לבחור הזה, החליט לגמור הדבר על דעת עצמו בלי הסכמת ההורים. אבי החתן איים: שלא יבוא לחתונה, ובאמת לא בא.

אבי החתן הנ"ל קרא להגר"פ על ידי הטלפון וקללו קללות נמרצות, מדוע שמתערב בעניני ילדיו. מאות פעמים קרא בטלפון, כל פעם עם קללה חדשה ומיד הפסיק.

בני הגר"פ טענו אליו:

- אבא חסר לך צרות? הלא אתה רואה לבד מה שיוצא כשאתה רוצה לעשות טובה לזולת, וככפוי טובה עוד זורק לך אבנים.

השי"ת האט מען כאטש עפעס גערעדט פון מיר אויך ביי די חתונה? האט דער מלאך געענטפערט ניין. האט השי"ת געזאגט אויב אזוי האב איך נישט דארט וואס צו זיכען.

ביי א דריטע חתונה, איז געווען אן ארימע חתונה, ווי ביידע מחותנים זענען געווען בני תורה אבער עניים ואביונים, פרעגט השי"ת דעם מלאך האט מען עפעס גערעדט וועגן מיר ביי די חתונה? ענטפערט דער מלאך וואס פאר א פראגע, יעדער צווייטער מענטש האט געזאגט, נעבעך די צוויי גרויסע ת"ח אזעלעכע ארימע לייט השי"ת זאל זיי העלפן, מיר וואלטן זיי אויך געדארפט מער מתזק זיין. בקיצור כמעט יעדער האט דערמאנט דעם אייבערשטענס נאמען. זאגט השי"ת אויב אזוי דארף איך אויך גיין צו די חתונה.

רבותי אט ביי די חתונה (די עלטערן זענען טאקע נישט דא) איז השי"ת אויך דא מיט זיין גאנצע פמליא של מעלה, מיר דארפן דאנקן השי"ת וואס ער האט געהאלפן פאר דעם זיווג, און השי"ת זאל ווייטער העלפן עס זאל זיין א קשר של קיימא און א בנין עדי עד, מיר זאלן זוכה זיין אז דורך די שמחה זאל נשפע ווערן די אמתע שמחה פון ביאת משיח בן דוד במהרה דידן אמן.

- אבא למה לך זאת? הרי זה מפריע לך מאד ללימודיך, על זה ענה הגר"פ:

- הלא צריכים לעזור לנפש מישראל להתחתן...
ההורים קיימו איומם ולא באו לחתונה.

הגר"פ נאם בסעודת הנשואין ואמר: היתה פעם חתונה עשירה. אחרי החתונה כשהמלאך חזר למרום, שאלו הקב"ה: האם הזכירו שמי בחתונה הזאת, ואם כן מה אמרו? המלאך ענה דברו מרכוש, בניינים, מניות (ניירות-ערך), חופשות ומקומות הבראה ומסחר וכדומה.

אצל חתונה אחרת, לא כל כך עשירה, כשהמלאך התייצב לפני השי"ת במרום שאלו: נו, מה דברו שם על החתונה? על זה ענה שהדברים היו כמו על החתונה הקודמת. שוב שאלו השי"ת: אולי לבסוף דברו משהו ממני. שוב ענה המלאך בשלילה. אמר השי"ת: אם כן אין לי ענין בה.

בשמחת נישואין אחרת, של בני-תורה עניים, ששני הצדדים היו בני-תורה, אך אביונים מדוכאים. שאל השי"ת להמלאך: האם דברו אודותי בעת החתונה? הוא עונה: ועוד איך! כל שני מהשתתפים אמר: "רחמנות על המחותרים, תלמידי חכמים גדולים שאין להם פרוטה לפורטה, שהשם יעזור להם, אנו מצדנו גם צריכים לעזור להם יותר".

כללו של דבר: כמעט כל המשתתפים הזכירו שם שמים. על זה אמר השי"ת: אם כך הוא הדבר - גם אני צריך להשתתף אישית בשמחה הזאת.

הגר"פ סיים: רבותי! בחתונה הזאת ההורים אמנם אינם פה, אבל השי"ת ופמליתו נמצאים כאן.

אנו מודים להשי"ת שעזר עד כה להזוג הזה, ומבקשים שיעזור להלאה, שיהיה קשר של קימא ובנין עדי עד. שנוכה שעל ידי שמחה זו יושפע עלינו השמחה האמיתית בביאת משיח בן - דוד במהרה דידן אמן.

ענוותנות מבהילה

ה) אחר המעשה הנ"ל, התחיל אבי האברך הנ"ל לפרסם ברבים ולדבר דברי בזיון על הגר"פ זצ"ל, וכדרך העולם כל אחד יש לו חוות דעת אם הרב צודק או לא, וכדרך בעלי לשון, התחילו לדבר על הגר"פ זצ"ל דברי בזיון. אחד מהבנים שלא היי יכול לסבול זאת, אחרי שאביו השתדל ועשה כל כך הרבה עבור הזוג, שיקבל אח"כ שכר כזה שידברו סרה עליו. התחיל להסביר הדבר שיבינו האמת.

כשאביו הגר"פ ראה שבנו משתדל להצדיקו, אמר לבנו מה איכפת לך שמדברים עלי, ענה לו הבן: למה שידברו אם אתה צודק מאה אחוז, ולמה לעזוב להאיש הזה שיפרסם שקרים נגד הרב הלא זה חילול השם!

ענה לו האב הגר"פ זצ"ל, ידוע שדברו ג"כ על הרמב"ם הרבה, ובנו רבינו אברהם ג"כ ענה להאנשים ורצה לתרץ ולהצדיק את אביו, ואמר לו הרמב"ם (נדפס במכתבי הרמב"ם ז"ל) אתה לא צריך להצדיק ולתרץ אותי, ושאל אותו למה? ענה לו הרמב"ם הלא איתא בב"ק (כא ע"א) זה נהנה וזה לא חסר הרי זו מדת סדום, כמו כן כאן הלא זה נהנה, להם יש הנאה שמדברים עלי, וזה לא חסר, לי זה בכלל לא אכפת מה

שהם מדברים ולא כואב לי כלל, ואם לא נותנים להם לדבר הלא הוא מדת סדום, וכופין על מדת סדום.

המסתפק במועט הוא העושר הכי גדול

(ו) פעם שוחח הגר"פ ז"ל עם העושר הגדול ברוינפמאן. הגר"פ אמר לברוינפמאן שהוא עשיר יותר גדול ממנו. ברוינפמאן לא רצה לקבל זאת. ושאל אותו, אולי כבודו יכול להסביר לי איך שהוא עושר יותר גדול ממני?

ענה לו הגר"פ, כמה חליפות (סוטס) יש לך? ענה לו ברוינפמאן בין ארבעים לחמישים; שאל אותו הגר"פ: כשאתה רוצה לילך לשמחה כמה זמן לוקח לך עד שאתה מברר איזה חליפה (סוט) ללבוש? ענה לו מר ברוינפמאן, זה לוקח לי הרבה זמן, כי אין אני יודע איזה יותר יפה ואיזה יותר טוב, כי כולם הם מלבושים יקרים מאד, ואני צריך לחשוב איזה חליפה (סוט) מתאים יותר לשמחה ההיא, עוד אני צריך לחשוב, אולי יהיה אחד שיהיה לו חליפה (סוט) יותר יפה.

ענה לו הגר"פ ז"ל אני יש לי רק שני חליפות (סוטס) אחד לשבת ואחד לחול, ולי לוקח רק הזמן לקחת וללבוש החליפה (סוט) ללא שום החלטה ואני כבר על הדרך; האם אני לא יותר עושר גדול ממך? ענה לו ברוינפמאן נכון, הרב צודק.

בין אדם למקום חטאתי -

בין אדם לחבירו לא חטאתי...

(ז) אמר: כל זמן שעניי פקוחות אני רוצה לעשות טוב לישראל.

לאחר מאה ועשרים שנה אם יאמרו שחטאתי בין אדם למקום אענה אמת, חטאתי.

אבל אם יאמרו לי חטאתי בין אדם לחבירו אגיד שאינו אמת. (היי עושה דין וחשבון תמיד על כל מעשיו, והיי בטוח שלא עשה שום עולה לאף אחד, זה מבהיל הרעיון).

אכל רק שיוכל ללמוד

ח) במוצאי תשעה באב, כשנתנו לו לאכול אמר, שלא מגיע לו לאכול עדיין מכיון שלא למד עוד שעוריו היום יומיים.

אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת

ט) הגר"פ היי נהנה יותר מאיש פשוט ולב נשבר, מתלמיד חכם בעל גאווה.

זכור את אשר עשה לך עמלק - לא תשכח

י) אמר שלא עובר יום שלא חושב על אביו ואמו ומשפחתו שנהרגו על ידי הנאצים ימ"ש הי"ד, ואמר כי היום הרבנים הסותרים עם הבתים הגדולים, הכסף משחד אותם ושוכחים מה שעלל לנו עמלק בדורינו.

פעם אחד כשהיי בבנק שמע איך שגוי גרמני אחד אומר לחבירו שהוא נוסע לארץ ישראל שיש לו שם יהודי שאוהב אותו מאוד. הלך תיכף אליו ואמר לו דע לך שאין שום יהודי אוהב אחד מהגרמנים.

לא רצה לנסוע אף פעם לגרמניה.

פעם אמרו לו שיכול לקבל הרבה כסף מגרמניה, התפרץ בבכי: מה, לקחת כסף מאלו שהרגו אבותינו?

במכונית גרמנית לא יסע

רופא אחד הי' לוקח פעם אחת בשבוע את הגר"פ לבית המדרש ואמר להגר"פ שעומד לקנות מכונית חדשה, ענה לו הגר"פ שאם יקנה מארציידעס - מכונית גרמנית מובחרת, לא יסע אתו.

שונא בצע ומתנות

(א) פעם אחת בא אליו גביר אחד שהי' שונא מאוד לילדים שלו, ורצה ליתן כל הכסף במתנה להגר"פ. ענה לו הגר"פ שהוא אינו צריך למעות, ושיתן לצדקה. ענה הגביר להגר"פ, שהוא יתן לו והוא יעשה מה שירצה. תיכף עד ששה דקות חלק כל הכסף לכל הישיבות, הגביר עשה חשבון שנשאר עוד עשרים אלפים, ושיקח לכל הפחות הכסף הזה בשבילו. ענה לו שיחלק גם את זה לישיבות.

בתוך הדברים אמר לו בנו: אבא למה אתה לא לוקח לבית חינוך לבנות שלך, הלא זה ג"כ בכלל צדקה.

ענה לו הלא כל הישיבות הם שלי כמו הבית חינוך, ומה הנפקא מינה. ומהכסף הנשאר לקח ג"כ קצת להישיבה שלו.

(א"ה, האם ישנם עוד רבנים כאלו בדורינו!!)

די לו בקב חרובין...

(ב) כשפטרו הגר"פ מרבנותו בגלל שאינו מדבר בשפת המדינה, התאספו טובי הקהל לדעת כמה לתת לו פיצויים, והחליטו לתת לו ג' שנים חמישים דאלער לשבוע.

הגר"פ ענה אני חושב ששלושים יהי' מספיק.

לא רצה להנות מהזולת

יג) פעם כשנולד להגר"פ ילד, אמר הראש הקהל לעשיר אחד שצריכים לתת להרב חמישים דאלער שיהיי לו להוצאת הסעודות ועוד. הגביר נתן מיד החמישים דאלער.

לאחר זמן שנולד להגר"פ עוד ילד, והראש הקהל אמר עוד הפעם להגביר שיתן לו עוד הפעם סכום של לכל-הפחות חמישים דאלער. ענה לו הגביר שהגר"פ עוד לא גבה הטשעק הראשון שנתתי לו.

כמה פעמים אמר כי לא רוצה להנות מבשר ודם וחילק כל כספו שהיי מקבל לצדקה.

עיקר הפחד: "מי יחיי"

יד) אמר למה לא מפחדים ממלחמה עולמית?

כי דרך העולם שמפחדים רק אם יחיי השני, אבל אם כולם ימותו זה כבר לא מפחיד.

מחשבת הבריות...

טו) פעם שאל ר' משה רייכמאן אם הגר"פ עוד זוכר תלמודו. ענה הגר"פ אם כבר חושב עלי אז הוא סימן רע. בגלל שהוא הפסיד כספו הוא חושב עלי שאני הפסדתי הזכרון.

צער יהודי הי' צערו...

טז) כל ימיו אמר: אם יש צער לאיזה יהודי זהו הצער שלי.

כבוד הזולת ולא כבוד עצמו

(ז) כשהי עוד בוויילנא בשנות הארבעים, שוחח עם הגאון רבי חיים קרייזווירט שליט"א. שאל הגר"פ את הר"ר חיים איפה אתה אוהו בלימודך?, ענה לו במסכת ע"ז. (שזו הי העולם הבא מסכתא שלו), בדף פלוני. והתחיל לומר הלשון בעל פה. ענה לו הגר"פ תיכף, זה טעות, זה לא בדף הזה, רק בדף האחר, ואמר שיביא מסכת ונראה.

בנתיים ראה הגר"פ שהכלה של הרב קרייזווירט נמצאת בקרבת מקום והיא מסתכלת לראות מי הוא הצודק, חשב תיכף שחלילה לבייש אותו בפני הכלה, שהיא היתה בת ת"ח.

אמר הגר"פ בקול: הרב קרייזווירט פארפאלען אתה הצודק, בא וראה שאני עשיתי הטעות.

הרב קרייזווירט הלך לראות, וראה איך שהגר"פ הי צודק, והבין תיכף ומיד שעשה זאת בשביל שלא לבייש אותו. אמר הרב קרייזווירט: אני רואה שאתה גאון בתורה ובמדות.

תורה בלי מדות טובות לא שוה כלום

(ח) רש"י הקדוש אומר בבראשית א"ר יצחק לא הי צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם, כו' אלא שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם כו', עיי"ש.

מהרש"י הזאת אנו רואים שאפילו יודעים כל התורה, אם הוא ליסטים אינו שוה כלום.

מעודו לא אכל אלא אם נתנו לו...

יט) בני ביתו לא ראו אותו אף שיפתח את הפריזשידער.

אלא אם רצו ליתן לו איזה דבר אמר אם יתנו יאכל.

ענוה

כ) אחד סיפר להגר"פ שגדול אחד אמר עליו שהוא גדול כמו הגאון הנפלא ר' יוסף ענגיל, ענה על זה הגר"פ, אם הוא אומר כך איני יודע מה שמדבר.

לא לשכוח להודות להשי"ת

כא) כשבא הביתה אמר להרבנים שהשטעקענעס (קלאטשעס) יעמדו על יד ארון הספרים כל ימיו אשר הוא חי, כי רצה להודות לה' כל יום שיכול לילך על רגליו.

פרק י' - גמילות חסדים

כבוד ה' הסתר דבר...

א) פעם אחת כיבד אחד אותו להיות מסדר קידושין אצלו, הגר"פ הבין שלהמזמין יהי יותר נוח שרב אחר יהי המסדר קידושין וגם שיהי מזה כבוד לרב השני. ענה להאיש ההוא: הלא חבל על הזמן. באותו הזמן הרי אנו יכולים ללמוד, ושלחו להזמין רב שני.

אוזן קשבת

ב) התורה מילאה את כל ישותו והי רחוק לגמרי מכל הבלי העולם, אבל לבו הי פתוח ואזניו קשובות לכל נצרך וקשי יום. הירבה במעשי חסד מופלגים ועמד מאחורי פעולות רבות לביצור עניני התורה וצרכי הדת בעירו, כאשר בחוטים סמויים אירגן וגייס סכומים גדולים לכל צרכי הציבור, במיוחד מאנשי עסקים ומסחר, שנתנו בו אימון בלתי מוגבל והודות לכך הצליח להשפיע עליהם לתרום מעושרם וכספם להחזקת התורה, חיזוק הטהרה והכשרות ועוד כיו"ב.

מדת החסד שבו הוסתרה על ידי תורתו

ג) מעולם לא סירב לעשות חסד לכל מי שפנה אליו.

מדת החסד שבו היתה כל כך חשובה אצלו, אפילו עד כדי להתבזות עבור יהודי. פעם שאלו מישהו: הנכון שיתבזה כל כך עבור ארחי ופרחי? ענה לו הגר"פ: אתה רואה יקירי: הרב הנ"ל חולה ל"ע; הרב השני שהי מוכן

ט) ער האט קיינמאל נישט אפגעזאגט א טובה צו טוהן א איד.

י) ער איז געווען אזוי דבוק אין מדת החסד, ווען איינער האט אים אמאל געפרעגט: עס פאסט נישט פאר אייך זיך מכניע צו זיין פאר יעדען שלעפער. האט ער זיך אנגערופן, איר זעהט יענער רב איז קראנק ל"ע, יענער רב לעבט נישט מער, טראכט איך ווי לאנג איך לעב וויל איך א טובה טוהן פאר א איד.

להטיב עם הזולת כבר עבר לעלמא דאתי. לכן, כל זמן שאני מסתובב פה אני רוצה להטיב לכל הפונה אלי!

מכתב המלצה עם כסף להצלחה

ד) פעם" נכנס אל הגר"פ אברך אחד וביקש ממנו, היות והוא נוסע לנוא-יארק אודות עזר בצרה ויפגש עם רבנים שונים שמה, לכן שיואיל הרב בטובו הגדול ויתן לו מכתב המלצה שיקבלו אותו בסבר פנים יפות. אך לא ביקש שום דבר יותר.

הגר"פ כותב לו מכתב מתאים וצירף לזה מתנה יפה. האברך פנה אליו: רבי! לא באתי לבקש מהרב מעות, לא לזה התכוונתי. הרב עונה לו; "זהו כסף להצלחה"...

מייסד פרנסה לאברך מעיר אחרת

ה) בשנת 1946 בא אליו אברך אחד מעיר אטעווע, קנדה, ואמר לו שאין לו פרנסה ולא יודע מה לעשות. ענה לו הגר"פ שיעשה מסעדה כשרה (א כשרין רעסטאראנט), ועזר לו לפתוח.

בתחילה הלך טוב והיי לו מזה פרנסה, אחר חצי שנה שהפסיקו הקונים לבא, ולא היי לו לשלם את הדמי השכר דירה. בא אל הגר"פ וסיפר לו שצריך לסגור המסעדה (הרעסטאראנט), ענה לו הגר"פ שלא יסגור והי' יעזור.

א) איינמאל איז געקומען א יונגעראמן בעטען פון רבין א המלצה בריוו, אז אזוי ער פארט אויף נוא יארק און ער וויל אריינגיין צו רבנים מען זאל איהם אויפנעמען בדרך כבוד, אהן קיין שום זייטיגע בקשה. הגר"פ שרייבט אים אן א בריוו, און לייגט אים צו א שיינע נתינה, דער יונגעראמן זאגט איהם, איך בין נישט געקומען נאך געלט, האט דער הגר"פ געענפערט, "דאס איז הצלחה געלט".

חשבנו, לפי גודל צדקתו, למה נפטר במוצאי שבת קודש? כדי שלא יהי יסורים להילדים שאם היי נפטר באחד מימי השבוע היי חושב, מן הסתם לא נתקבל תעניתו, הגר"פ דקדק מאד בזה שלא לצער ח"ו אפילו בניו, ונפטר ביום שאף אחד לא צם.

התמנותו לרב

ח) כשעשו בחירות לקבל אותו לרב הראשי במאטריאל, היו שם אחד עשר רבנים. ותשע רבנים בחרו בהגר"פ, ושנים בחרו ברב אחר. הבינו שאחד מהשני רבנים שבחרו ברב האחר היי הרב ההוא בעצמו שרצה שיבחרו בו, כשראו בפתקא מי היי הרב השני שבחר ברב השני, מצאו שזה היי הגר"פ בעצמו שבחר ברב השני.

פרק י"א בין גדולי הדור

על אף גילו הצעיר זכה לקבל תשובה בלימוד מבעל
"אמרי אמת"

(א) התמדתו היתה מדהימה עד שלא הבחין כלל בסובב אותו, אך יותר מכל אהב להשתעשע בדברי תורה עם גאוני הדור החריפים, עם הגר"מ זעמבא ועם הגר"צ פרומר מח"ס "ארץ צבי" אב"ד קוז'גלוב, ועוד מחריפי הדור בפולין. מגור זיע"א (מכתב ה"אמרי אמת" אליו נדפס במכתבי תורה).

(ב) משפרצה המלחמה העולמית, הצליח לברוח לווילנה, שם היי מבאי ביתו של הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, הוא נהג לספר איך "תפסו ר' חיים עוזר" באיזה ענין שנעלם ממנו וכלשונו "ער האט מיר גיכאפט" והמעשה כך היי.

(ג) מאן דהוא שאל למקור של איזה מימרא בגמרא, רח"ע ציין מסכת פלונית בדף מסוים, ואילו רבי פנחס ציין מקור אחר. רבי חיים עוזר ניגש לארון הספרים, שלף את הגמרא, עיין בה רגע ואמר: ר' פנחס צודק... ואולם מששב רבי פנחס למקום אכסניתו בדק ומצא שרבי חיים עוזר צדק ומה שאמר בקול ש"ר פנחס צודק" היי רק לכבודו של רבי פנחס.

(ד) יש ללמוד מכאן גודל מידות אדם גדול, שעל אף שצדק מ"מ שתק ולא עוד אלא ששיבח את רבי פנחס בפני הלומדים.

אין בדור הזה מי שישוה לו בבקיות

(ה) הרב ביסטריצקי מספר: פעם הייתי בביתו של הרב זוין זצ"ל (מזקני חשובי הרבנים בא"י ומזקני

חסידי חב"ד) לפתע נכנס רבי פנחס לבקרו. כדרכו פנה לרב זוין ואמר: שלום עליכם, מה אתם לומדים? (כך הי' דרכו, לפנות לאנשים ב"שלום עליכם" ולהמשיך בקשר ישיר "מה אתם לומדים").

הרב זוין ענה, שעוסק במס' כריתות בדף פלוני. רבי פנחס העיר מיד ע"ד תוס' שבעמוד זה, ותיכף ציטט עוד 14 פעמים (!) שנושא זה מופיע בש"ס ובדברי התוספות. הרב זוין עמד משתומם לנוכח בקיאותו המופלגת ולאחרי שרבי פנחס יצא מביתו לחש באזני: אין בדור הזה מי שישוה לו בבקיאות!

עם כ"ק האדמו"ר מסאטמר וצוק"ל "א לעבעדיקער ס"ת"

ו) כתב לנו הרה"ג ר' יחיאל מאיר כץ ממונטריאול: חבה יתירה נודעה לו מכ"ק מרן אדמו"ר מסאטמר וצ"ל שקרבהו מאד והשתעשע עמו בדברי תורה. ונזכרתי ימים מקדם, כשהייתי ילד קטן בשנת תשכ"ג וכ"ק אדמו"ר מסאטמר הי' פה במונטריאול, בעת עריכת השולחן בק"ק "יטב לב" בליל ש"ק, כ"ק אדמו"ר ישב באמצע השולחן ולידו ישבו חשובי וגאוני העדה, פתאום באמצע השולחן הופיע הרב וצ"ל וכ"ק אדמו"ר הושיבו לידו ממש וקירבו וכיבדו בברכת המזון, ומספר פעמים התבטא אדמו"ר וצ"ל אודותיו בשבח הראוי לו לרוב גאונותו ושקידתו בתורה באמרו: "א לעבעדיקער ס"ת" (ספר תורה חי).

(בספרו "ויואל משה" מבאר האדמו"ר ביאור מקיף את שיטתו לאיסור הדיבור בלשון 'עברית' שבדו המחדשים מלבם. האדמו"ר בנה את הדברים סביב

תשובה להלכה: "שכתבתי להרב הגאון המפורסם מוהר"ר פנחס הירשפרונג שליט"א ממונטריאול אודות ענין לה"ק כל המתבאר בזה בש"ס ופוסקים, דבור דבור על אופניו" (...)

אני שואף לשבת וללמוד במנוחה

ז) לאחר הסתלקותו של הראב"ד רבי דוד יונגרייז זצ"ל, הציע האדמו"ר מסאטמר את רבי פנחס כמי שראוי לשבת על מקומו. ר"ש בעסער ממקורביו הנ"ל מספר כי רבי פנחס התבטא על הצעה זו: "מה אני צריך זאת, עם כל הטרדות וכו' הרי אני שואף לשבת וללמוד במנוחה"...

מן הראוי להוסיף פרט על הערכתו של ר"פ לרבי מסאטמר. פעם סופר באזניו איזה מופת על הרבי, והוא הגיב: על מי שלא ישן במיטה במשך 40 שנה אפשר להאמין במופתים המסופרים אודותיו...

מדרגות הטהרה

ח) בספר "עולמות שחרבו" (פט"ו) מובא מעשה שהי בין רבי פנחס והרבי מסאטמר זצוק"ל לעת ביקורו במונטריאול. וז"ל:

הגאון הרב הירשפרונג ישב סמוך למרן וסח ארוכות בד"ת כדרכו, והי' שופע בקיאות בש"ס וראשונים ספרי שו"ת ודרוש. בין שאר הדברים אמר הרב הירשפרונג כי מצא ברמב"ם דבר נפלא, שמי שבא להטהר עדיף ממי שהוא טהור כבר, וכ"כ הרמב"ם בפ"י המשניות (פרה פ"ג מ"ג) דאין הבדל בין איש שלא נטמא מעולם לבין איש שנטמא כל ימיו ואח"כ טבל והיזו עליו ג' וז', אלא

שזה אשר הוזה עליו יותר גדול במדרגת הטהרה לפי שהתורה העידה עליו שהוא טהור.

הגיב הרבי מסאטמר: דברי הרמב"ם מאירים ומזהירים אלא שהרב הירשפרונג החסיר מילה מדברי הרמב"ם... ומה שהחסרתם יש לו משמעות גדולה... כי הרמב"ם כתב בז"ל: אין הבדל בין איש שלא נטמא מעולם **במת** וכ"ו וכוונתו שרק בטומאת מת יש לאמר חידוש זה אבל לא בטומאות אחרות המטמאות את האדם שבזה גם הרמב"ם מודה שאין מעלה למטוהר על מי שלא נטמא כלל.

(ויש להעיר כי בספר "אמירה יפה" לר"א גולדשטיין מובאים דברי הרמב"ם הנ"ל ומובא בשם הגאון מטשעבין שהסיק נמי כמ"ש הגר"פ דלכל מיני טומאה יש מעלה למתטהר, אלא שהעיר ע"ז מגמרא ברכות (כ"ב) מדברי רב הונא שם שאמר לי נאה לברך על שלא הוצרכתי לטבול כלל ומזה רא"י לכא"ו כמ"ש האדמו"ר מסאטמר שבטומאה היוצאת מגופו, מי שלא נטמא עדיף).

עם כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש

בש"ס שלי אין רש"י כזה!

ט) הגר"פ היי קשור בקשרי אהבה עם כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש רבי מנחם מנדל זצוק"ל. הקשר החל דרך הרצאת השיעורים בישיבת חב"ד במונטריאול (ע"פ בקשת הרבי) והמשיך בביקורים ושיחות תורניות שהיו ביניהם.

פעם סיפר כיצד התווכח עם הרבי בדבר איזה ענין המוזכר ברש"י. הרבה מליובאוויטש אמר: בש"ס שלי

אין רש"י כזה! ורבי פנחס עמד על שלו. בלהט הויכוח נגש רבי פנחס לארון הספרים והוציא איזה מסכת והראה לרבי כי אכן צדקו דבריו, הרבי המשיך והתבונן בו כשחיוך משוך בזוית פיו, והראה באצבע על מדף פלוני שם היי ש"פ מדפוס אחר. התברר לרבי פנחס שבגירסת הש"ס מדפוס זה שנמצא בארון, אכן אין זכר לדברי רש"י הנ"ל.

רבי פנחס השתאה והרבי העיר לו: אני לא אמרתי שאין בעולם רש"י כזה, אלא שבש"ס שלי אין כזה רש"י...

שואל כענין ומשיב כהלכה הם לא ידעו לענות ומכאן תבוא לך הישועה?

(י) קשריו עם הרבי מליובאוויטש זצוק"ל היו מקיפים ואדוקים, ומן הראוי להתיחס אליהם מעט בהרחבה. כפי שסיפר הרב מאיר פלוטקין שליט"א ממקורביו של רבי פנחס, היחידות הראשונה של רבי פנחס עם הרבי מליובאוויטש היתה כבר בשנת תשי"ז, אך הקשר המהותי נוצר בשנת תשכ"ה. באותה עת יסד הרבי מליובאוויטש כולל לאברכים מצוינים במונטריאול ומינה את רבי פנחס לראש הכולל (מלבד עמידתו בראשות הישיבה של חסידי חב"ד שם), רבי פנחס סיפר על "יחידות" מיוחדת במינה שהיתה לו עם הרבי מליובאוויטש.

באותה תקופה רבי פנחס ייחד מראש את שיחתו עם הרבי "אך ורק בדברי תורה" ושטח לפני הרבי קושיות שהצטברו אצלו במשך שנים רבות, "סיפרתי לרבי שכבר העליתי את הקושיות בפני גדולי תורה ולא

קבלתי תשובות משביעות רצון" הרבי הי' נינוח והעיר בחיוך: "הם לא ידעו לענות ומכאן תבוא לך הישועה!"...

רבי פנחס החל להרצות את קושיותיו והרבי תירץ את הקושיות תוך שליטה מלאה במקורות כאילו זה עתה למד את הסוגיא... באמצעות שיטת לימודו המיוחדת, הפריך הרבי את הקושיות וההרים הפכו למישור. אולם פסגת הערצתו את הרבי והתקשרותו אליו היתה לסיבת פעולותיו למען הכלל במסירות נפש והסייעתא דשמיא שראו אצלו בהפצת המעיינות ובהפיכת ערים שוממות ברוחניות לנוה-מדבר רוחני באמצעות פעולותיו ופעולות השלוחים. רבי פנחס גרס, שגם ה"יש" הרוחני הגדול שנוצר במונטריאול נגרם כתוצאה מההשפעה החב"דית בעיר.

אמונת חכמים - אבי הוא החסיד הגדול ביותר שיש לרבי מליובאוויטש במונטריאול

יא) רבי פנחס התנהג כחסיד לכל דבר וכך העיד אחד מבניו: אבי הוא החסיד הגדול ביותר שיש לרבי מליובאוויטש במונטריאול, לא רק בעיני הכלל גרס רבי פנחס שגדול כוחו של הרבי אלא גם בחייו האישיים נהג כחסיד. מסופר שכאשר חלתה אשתו הרבנית והתעורר חשש רציני לבריאותה, שלח רבי פנחס מברק לרבי וכאשר הודיעו לו כי הגיע בדואר מכתב תשובה מהרבי, לבש את המגבעת, נטל ידיו כהכנה למצוה, ורק אח"כ ניגש לפתוח את המעטפה...

הרבי כתב לו שיסיח דעתו מהמצב, כי הוא וב"ב יהיו בריאים ויזכו ל"אריכות ימים", רבי פנחס הגיב

בהתרגשות: "ב"ה שיש לי רבי והוא אומר שאין לי מה לדאוג". גם כשהורו הרופאים על ניתוח בראש הי רבי פנחס שקט ורגוע לאור הבטחת הרבי. לאחר שהתברר שאין אמת בחשש הרופאים, הגיב רבי פנחס: אני הייתי רגוע כל הזמן מאחר שהיתה לי הבטחה מהרבי.

"התועדות" מיוחדת - אתה הוא ר"ע בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו...

יב) רבי פנחס נהג לנסוע עד ניו-יורק כדי להשתתף בהתועדויות של הרבי מליובאוויטש. באחת ההתועדויות (שנמשכה כשעה) הסתובב הרבי לכיוונו של רבי פנחס ואמר דבר מה. רבי פנחס הגיב בחזרה, וכך נמשך ביניהם דו-שיח מענין.

הרב פלוטקין שהסיע את רבי פנחס חזרה למונטריאול, שאל את רבי פנחס מה הי הדין ודברים בינו לבין הרבי, ענה לו רבי פנחס, שהרבי אמר בסיום ההתועדות: כנראה שלרבי פנחס יש הערות על מה שאמרתי... עניתי על אתר שמרמב"ם פלוני יש ראי לכאורה להיפך הדברים, והרבי השיב לי מיד תירוץ על זה ואני הוספתי להקשות וחוזר חלילה, עד שהרבי אמר לי שארשום את כל הערותי על גליון וישיב לי בפירוט. ואכן כשבא חזרה למונטריאול נתישב לרשום הערותיו ויצא מזה קונטרס נרחב.

רבי פנחס נהג לומר שהמראי מקומות וההערות שבשולי הגליונות של ליקוטי השיחות של הרבי ניתן לראות את היקף גאונותו בכל מכמני הש"ס (אגב, בפגישתם הראשונה התבטא עליו האדמו"ר

מליובאוויטש: אתה הוא ר"ע בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו...)

בין הגאון והרבי - "מאז התחילה ההתקשרות שלי אל הרבי".

(ג) הי' ידוע בקשרי החיבה וההערצה שרחש אל הרבי מליובאוויטש. פעמים רבות נועד עם הרבי ביחידות בענייני הכלל. על פגישה אחת, מיוחדת, סיפר פעם באומרו, כי "מאז התחילה ההתקשרות שלי אל הרבי".
בלשונו:

בפגישתנו הבאה לא נעסוק כלל בענייני ציבור רק בדברי תורה

"זה הי' בחודש אלול תשכ"ה. עד אז זכיתי להיות כמה פעמים אצל הרבי ביחידות. כל אימת שנפגשנו נסבה השיחה בענייני הכלל, ואילו אני השתוקקתי לשוחח עם הרבי בדברי תורה. כתבתי זאת לרבי וביקשתי שבפגישתנו הבאה לא נעסוק כלל בענייני ציבור רק בדברי תורה. הרבי הסכים לכך ונקבע מועד לפגישה.

"ימים אחדים קודם הפגישה המיועדת עם הרבי, נזדמן לי לבקר ברומני. באותה תקופה הייתה רומני סגורה ומסוגרת, אבל אני הצלחתי להיכנס פנימה הודות להשתדלות בנו של אחד מעשירי מונטריאול, שניצל לשם כך את קשריו.

**כמה התאמץ השוחט בחינוך ילדיו וכמה יראת-שמים
וחסידות השקיע בהם**

(יד) "בזמן שהותי ברומני נוכחתי עד כמה קשה המצב שם. דווקא משום כך התרשמתי עמוקות כאשר פגשתי שוחט, המשכים קום בבוקר ובמסירות-נפש יוצא לשחוט בשר כשר ליהודים החפצים בשחיטה כשרה. בשובו מהשחיטה לביתו מארגן השוחט לימודי תורה לילדים ולילדות. ראיתי כמה התאמץ השוחט בחינוך ילדיו וכמה יראת-שמים וחסידות השקיע בהם.

"לפני עזיבתי את רומני ביקש השוחט לשוחח עמי ביחידות. נכנסנו לחדר סגור והשוחט שפך לפניי את ליבו על הקשיים שהוא עובר ועל דאגתו לחינוך ילדיו.

**אני משתדל מאוד למנוע מילדיי להימצא בין אנשים
זרים, כדי שלא יושפעו מהם**

בשיברון-לב אמר: 'אני משתדל מאוד למנוע מילדיי להימצא בין אנשים זרים, כדי שלא יושפעו מהם. הדבר הופך את חייהם למעין חיי כלא. עד כה הצלחתי בכך, אך משנה לשנה נעשית המשימה קשה יותר ויותר. אני מבקש מכם שתעשו למעני ותשתדלו לעזור לי לצאת מכאן'.

הוא כבר יודע איך לעשות זאת...

"שאלתי איך אוכל לעזור לו, והשוחט אמר: 'העזרה תהיי שתדברו בענייני עם הרבי מליובאוויטש ותבקשו בשמי שיוציאני מכאן. אני יודע שיש לו האפשרות. אינני יכול לפרט יותר, אבל הוא כבר יודע איך לעשות זאת'...

"בהתרגשות הבטחתי לשוחט, שבהזדמנות הראשונה אשוחח על כך עם הרבי. כמה ימים לאחר מכן הגעתי לפגישה שנקבעה לי עם הרבי, הפעם בנושאים תורניים, כבקשתי.

"כשנכנסתי ליחידות, שאל אותי הרבי על איזה נושא ברצוני לדבר. השבתי, שכבר שלוש-ארבעים שנה אני מסתובב עם המון קושיות על סוגיא חמורה בירושלמי. כל גדולי התורה שלפניהם שטחתי את השאלות - לא השיבו לי כלל או ניסו לתרצן בדוחק רב.

'כן, מכאן!'

"הרבי הגיב: 'הם לא ידעו לענות, ומכאן תבוא לך הישועה?!'. עניתי לרבי: 'כן, מכאן!', והתחלתי להרצות לפניו את הקושיות.

"הרבי ישב רגוע ונינוח והאזין לקושיותיי, בלא שניכר עליו מאמץ מיוחד. ארשת פניו השלווה עוררה בי חשש, שמא אין הוא מאזין לי, אך הואיל ומדובר בהרבי מליובאוויטש, לא הייתה לי ברירה אלא להוסיף להרצות לפניו את הקושיות עד תומן.

"כשסיימתי לשאול, החל הרבי להשיב. כהקדמה לדבריו אמר, שקושיות אלה אינן ניתנות להסביר לפי הדרך שבה למדתי את הסוגיא. לעומת זאת, בדרך אחרת של לימוד, שלדעתו היא הנכונה, לא תהי' כל קושיא.

עתה הן נראו לי פתורות מאליהן

"בנקודה זאת החל הרבי להסביר את דברי הירושלמי באופן שונה לחלוטין. לאחר שביאר את

דברי הגמרא, פירט הרבי את השאלות אחת לאחת, ועתה הן נראו לי פתורות מאליהן.

"לא אוכל לתאר את ההתפעלות העצומה שאחזה בי. גאונות כזאת לא ראיתי מעודי. ובאמת, שיטת הלימוד של הרבי פתחה לפניי דרך חדשה בלימוד התורה, דרך שהקלה את כל צורת הלימוד שלי מכאן והלאה.

"היחידות נתמשכה עוד, וכפי שסוכם מראש, עסקה כולה בסוגיות תורנית שונות. לבסוף נזכרתי בבקשת השוחט מרומניי. כעת התחלתי להתלבט אם להעלות את העניין לשיחה עם הרבי, או שמא לא. לאור בקשתי מהרבי, שהפעם לא נעסוק בענייני עסקנות. הצגתי את התלבטותי לפני הרבי והוא הסכים שאעלה את הנושא.

"סיפרתי לרבי על נסיעתי לרומניי. הרבי ביקש לשמוע ממני פרטי-פרטים. בהמשך סיפרתי לו על השוחט שפגשתי, על מצוקותיו ועל בקשתו שהרבי יוציא אותו ואת משפחתו משם.

ראיתי לפניי לא רק גאון-עולם בתורה, אלא גם מנהיג ישראל אמיתי

"באותו רגע הרצינו פניו של הרבי. הוא התעטף בשתיקה ואחר אמר: 'חותני (הרבי הקודם מליובאוויטש) שלח שלוחים דווקא למקומות הללו, כדי שישמרו שם את גחלת היהדות לבל תכבה, ואני אוציא אותם משם?! לא ולא!...' "

"באותו רגע", סיים הרב הירשפרונג, "ראיתי לפניי לא רק גאון-עולם בתורה, אלא גם מנהיג ישראל

אמיתי. מאז התחילה ההתקשרות האמיתית שלי אל הרבי".

ידידות עם הגה"ק מצאנז-קלויזנבורג

(יד) כאמור, עוד בשחר ילדותו זימן הקב"ה את רבי פנחס והרבי מקלויזנבורג לפונדק אחד, יחסי הידידות ביניהם נמשכו גם מאוחר יותר.

מיד לאחר סיום מלחמת העולם השני, כאשר הרבי מקלויזנבורג שלח מתלמידיו משיבת שארית הפליטה בגרמני לאמריקה, אירע שקבוצה בת 20 בחורים נתקעה בקנדה כי השלטונות בארה"ב לא רצו לתת להם רשיון כניסה. התקשר הרבי עם רבי פנחס שכבר ישב במונטריאול וביקשו שידאג לבחורים, ואכן רבי פנחס נטלם תחת חסותו, הן ברוחניות שדאג להשמיע בפניהם שיעורים והן בגשמיות שדאג להם לאש"ל, כך במשך חודשים טיפל בהם.

שמחה גדולה אצלי לראות בתחדשות בית צדיקים זה

הגרש"א אונסדורפר ראש ישיבת "ראשית חכמה" במונטריאול סיפר: שכאשר נולד לרבי מקלויזנבורג בנו הראשון (הלא הוא כ"ק אדמו"ר שליט"א מצאנז-קלויזנבורג בא"י) אמר לו רבי פנחס: אף אני אסע לניו-יורק להשתתף בשמחת הברית, כי היא שמחה גדולה אצלי לראות בתחדשות בית צדיקים זה והקמת ניר לצדיק גדול כזה ונסעו יחדיו לברית (וכל הדרך לא פסק פומי מגירסא כדרכו בקודש).

הגה"ק מקלויזנבורג זצ"ל התבטא אודות הגר"פ: אין זה פלא שרבי פנחס יודע כל הש"ס על פה, הרי הוא חוזר עליו כמה פעמים בחודש!

רבי פנחס לא הסתפק במתנה שניתנה לו

בהזדמנות אחרת אמר לאזני הגרש"א הנ"ל, כי כח זכרונו והתמדתו בא לו בירושה מזקנו רבי טעבלי, אך רבי פנחס לא הסתפק במתנה שניתנה לו, אלא עמל ושיכלל את כליו הרוחניים עוד ועוד.

עם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

טו) בפגישתם הראשונה של רבי פנחס עם מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (כפי שהגרש"ז עצמו סיפר לר"ש בעסער ממונטריאול ממקורבי הגר"פ הנ"ל).

ידוע, שבפגישתם הראשונה, כשהגרש"ז נוכח לראות היקף בקיאותו וחריפותו, פרץ בבכי, מרוב התרגשות. כאשר נסע ר"ש בעסער לא"י, ביקש להפגש עם הגרש"ז וביקש מרבי פנחס שישלח עמו איגרת שלומים אליו כדי שתהי' לו עילה להפגש ולדבר עימו. כששמע הגרש"ז שיש בידו איגרת מהר"פ גאב"ד מונטריאול קיבלו בכבוד רב ושוחח עמו בלבביות. במהלך השיחה ביקש ר' שלמה לוודא מה הי' בפגישתם הראשונה.

הגר"פ הסתובב בסימטה סמוכה

והמתין לגמר השיעור

סיפר לו הגרש"ז. כאשר הי' רבי פנחס בירושלים, שם פעמיו לישיבת "קול תורה" וביקש לפגוש בגרש"ז ולשוחח עמו (כדרכו לשוחח בלימוד עם גדולי ישראל), אלא שבאותה עת הי' הגרש"ז באמצע שיעורו והגר"פ הסתובב בסימטה סמוכה והמתין לגמר השיעור. משנסתיים השיעור, ניגש רבי פנחס לגרש"ז, נתן לו 'שלום עליכם' ושאלו כדרכו באיזה ענין הוא עוסק, אמר לו הגרש"ז את הסוגיא בה דיבר. מיד פתח רבי

פנחס ואמר: ודאי עמדתם בשיעורכם ע"ד התוס' והקשתם מסוגיא פלונית. הגרש"ז הנהן בראשו ורבי פנחס ממשיך - קושיא זו מתורצת ע"י סברא פלונית אלא שיש לפתור מרש"י מפורש.

איך אפשר להכיל כ"כ הרבה תורה?...

כך הלך רבי פנחס ופירק ובנה סוגיות והגרש"ז עומד ומנענע לו בראשו. הסתבר שרבי פנחס שיחזר את כל השיעור מבלי שהקשיב לו, ועוד הוסיף לפלפל ולהביא ראיות וקושיות מכל הש"ס. כשסיים רבי פנחס, פרץ הגרש"ז בבכי והגיב באזני ר' שלמה: איך אפשר להכיל כ"כ הרבה תורה?...

עם ה"פני מנחס" מגור זצוק"ל

טז) ר"ש בעסער התלווה אל כ"ק האדמו"ר ה"פני מנחס" בשנת תשמ"ט לפני הנהגתו, (כשכיהן בתור ראש ישיבת "שפת אמת") לביקור בביתו של הגר"פ במונטריאול והוא מספר באזנינו: כל הש"ס הי' שם "על השולחן"... כמו ניצוצין דנורא יצאו הסוגיות בציטוט הדף והעמוד מפי הר"פ ומפי ה"פני מנחס" זצוק"ל.

ה"פני מנחס" ירד את המדרגות אחורנית

כשפניו מול הגר"פ

היתה זו שעה של חויה תורנית מרגשת, הם נפרדו בלבביות כשהגר"פ קם ללוות את ה"פני מנחס", אלא שכאן ראינו מה נקרא כבוד התורה אצל ה"פני מנחס", כאשר יצא מהדלת הי' שם גרם מדרגות וה"פני מנחס" ירד את המדרגות אחורנית כשפניו מול הגר"פ (כדרך שהולכים אחורנית מארון הקודש) ועד המכונית הלך

כך, בדרך התבטא ה"פני מנחס": כל התורה כולה אצורה במוחו... "ער איז א שטיק תורה!" ר"א אברמצי'ק שעמד בסמוך לר"פ בעת שנפרדו, שמע את רבי פנחס אומר בהתרגשות: מי הי' מאמין שבנו של מרן ה"אמרי אמת" זיע"א יבוא אלי לביקור, והתבטא בהתפעלות על גדלותו בתורה.

עם כ"ק האדמו"ר מבעלזא

היו משוחחים בד"ת בכבוד הדדי נפלא

יז) הגר"פ שמר פינה חמה לבית צדיקים ובפרט לבית בעלזא שהכיר עוד מהבית כ"קודש קדשים" ושמח מאד לראות חסידות מפוארת זו בהתחדשותה ובבנינה. פעמים רבות כשהי' מבקר בא"י בסוכות הי' נכנס אל כ"ק אדמו"ר מבעלזא והיו משוחחים בד"ת בכבוד הדדי נפלא.

מפאר בגדלותו את המעמד הנעלה

יח) קשר נפשי מיוחד הי' לו עם חסידות בעלזא עוד בצעירותו בגליצ"י, וכשהונחה אבן הפינה למרכז העולמי - בית המדרש הגדול דחסידי בעלזא בקרית בעלזא בעיה"ק ירושלים ת"ו בשנת תדש"ס, הגיע במיוחד לארץ ישראל בכדי להשתתף במעמד הנשגב, כשהוא מפאר בגדלותו את המעמד הנעלה.

חיבה יתירה נודעת לו למוסדות בעלזא בכלל, וליבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א, כמו כן חיבב בצורה מיוחדת את יבלחט"א הגאון הצדיק משיירי כנסת הגדולה רבי יעקב יצחק ניימן שליט"א רב קהל מחזיקי הדת במונטריאול בפרט, וכיבד בהשתתפותו את המעמדים החשובים השונים של

חסידי בעלזא במונטריאול. עודד במיוחד את אברכי הכולל של חסידי בעלזא שם, והרבה לעסוק עמם בבעיות הלכה, תוך כדי הערצה מופלאה.

שמעו יוצא בכל קצוי תבל

(יט) בשנת תשכ"ד, ביקר באר"י ונפגש עם גדולי התורה ובראשם גאב"ד טשעבין זצוק"ל שהשתוממו מן החזיון המרהיב והמופלא, שעומד לפניו אדם כבן חמישים וכל הש"ס בבלי וירושלמי, רמב"ם ושולחן ערוך, תשובות "נודע ביהודה", "חתם סופר" ו"אבני נזר" שגורים על לשונו ממש.

באותו חיות והתלהבות כמי שמתחיל עתה את לימודו

גם גדולי ישראל שביקרו בקנדה ובאו אל ביתו, דיברו בהתפעלות ובהתפעמות, שלמרות זכרונו המבהיל וידיעותיו העצומות, לא פסק פומי מגירסא, וכאז, כן בימי זקנותו, גרס באורייתא תדירא, באותו חיות והתלהבות כמי שמתחיל עתה את לימודו.

לאחר שהתפרסם בעולם התורני כגאון ורב רבנן, מינהו רבני ארה"ב כנשיא כבוד לאגודת הרבנים והתאחדות הרבנים של אמריקה.

קשריו עם האדמו"ר מהאלמין שליט"א

**לא מצאתי בדור הזה מי שישוה לו בש"ס ופוסקים
וג"ח שו"ע ש"ך ט"ז מ"א פ"ת ונו"כ בע"פ עם הלשון**

(כ) האדמו"ר מהאלמין: היי לו קשר תכוף עם הגר"פ ע"י הטלפון בשאלות בכל מכמני התורה. כשהיי נחוץ לו לדעת איזה ענין, מקורו בש"ס ופוסקים, היי הכתובת

היחידה, הגר"פ. וכל פעם אחרי ה"שלוש עליכם" שאל אותו תיכף ומיד מה אתם לומדים?

וכשהאדמו"ר מהאלמין ענה לו הדף, התחיל לומר ההמשך בע"פ תיכף ומיד. ובכל נושא ציטט, זה מופיע בש"ס וברש"י ותוספות, והחילוקים. וכמו"כ היי באו"ח יו"ד וחו"מ מג"א ש"ך טו"ז ואחרונים הכל כלשונו ממש. זה היי ממש תענוג מעין עוה"ב.

כל תשובות הגר"פ היו במידת הענווה והפשטות כדבר איש אל רעהו. על אף גדלותו שאין בדומה לה. לא חשב כלל שיש במה להתהדר ולהתפאר. ראו בעליל שיראתו קודמת לחכמתו. עמלתו והשגיו בתורה היי אצלו ענין טבעי ופשוט כחובה המוטלת על כל אחד ואחד. ובזה הצטיין על כל גדולי הדור.

המפליא ביותר, שלא רואים זאת בדורינו כשביקש האדמו"ר מהאלמין, אפילו ע"י הטלפון, עזרה בשביל ת"ח או אדם פשוט ראו אצלו גודל אהבתו לכל אחד ואחד מישראל, שתיכף ומיד ענה אני יעזור לו בכל. לא נח ולא שקט עד שעזר בכל מיני עזרה.

"החזון איש קם מלא קומתו"

כא) סיפר הגר"ח קרייזווירט רבה של אנטווערפן שכאשר בא הגר"פ הירשפרונג לחזון איש קם לפניו מלוא קומתו.

פרק י"ב תלמיד מספר

עובדות וסיפורים מתלמידו החביב של הגרפ"ה

(א) הרב לוי ביסטריצקי רבה של צפת למד בישיבת חב"ד במונטריאול וזכה להתחבב על הגר"פ באופן מיוחד (כן קיבל אצלו "סמיכה" לרבנות ולדיינות לאחר בחינה מדוקדקת). רבי פנחס נתן שיעורים שבועיים בישיבה (מידי יום ה') על פי בקשת האדמו"ר מלובאוויטש זצוק"ל ונקשר בקשר עמוק עם תלמידי הישיבה.

"נו, ליויק, במה אתה עוסק עתה?"

הרב ביסטריצקי מספר: כאשר היי נכנס לאולם הישיבה, קודם שהיי נגש לשאת את שיעורו, נהג להשתעשע בלימוד עם תלמידיו, הוא היי ניגש אל השולחן שלי והיי אומר: "נו, ליויק, במה אתה עוסק עתה?" ומשאמרתי לו באיזו סוגיא אני לומד, היי מיד נכנס לעובי של הסוגיא ומקיף אותה מצדדי ומצדדי צדדי, בכל סוגיא היי בן בית כאילו זה עתה למדה.

כדי לקבל מושג קלוש על גדלותו בתורה והיקף בקיאותו, צריך לחזור אחורנית לימי תורפו. והוא בחור כבן 16, כבר היי הש"ס מונח בראשו כבקופה. והיי בקי עד כדי כך, שאם היי אדם נועץ מחט בדפי הגמרא היי אומר על אתר את מה שכתוב במקום זה דף על דף, עד סוף המסכת. לא היי רש"י בש"ס שלא ידע וכך גם בדברי התוספות.

בימינו, כל מי שיודע דף גמרא או משניות רב ורבי איתקרי ומי שיודע עשר דפים כבר זכאי לתואר "הרה"ג" וכמובן שמי שיודע מאה דף ויותר הוא כבר

"גאון" או "גאון גדול" אבל רבי פנחס בא מעולם של מושגים אחרים, מעולמם של גאוני גליצ'י, אריות שבתורה, כאלו שגילו בקיאות מדהימה בש"ס כולו עם ראשונים, ובאמת שגם בדורו ובזמנו היי פלא.

אוי לדור המחשב - חרדת הגר"פ על איבוד קניני תורה
 (ב) פעם ראה את אחד מתלמידיו מעיין בספר תורני אנציקלופדי חשוב, שהיי חידוש בעולם התורה לפני כעשרים וחמש שנה, העיר לו רבי פנחס: אינך מתבייש לעיין ב"בוק" זה בפרהסיא... הרי "בוק" כזה ממעט את הרצון והחשק ללמוד, כי במקום לעמול בתורה ולרכוש בקיאות על פה בסוגיות השונות, מתרגלים בחורים בימינו ללכת אל ספרי האנציקלופדי והקיצורים. והוא המשיך (לפני כ-25 שנה): עוד מעט יהיו מחשבים עם כל הש"ס וכל הסוגיות, ולא יתיגעו עוד על התורה כדרך שאני התיגעתי בצעירותי! כך חרד רבי פנחס על איבוד קניני התורה.

כל הסוגיות התאחדו

(ג) פעם, בהיותי בירושלים פגש בי רבי פנחס וביקשני שאתלוה עמו לכולל מפורסם בירושלים, שם ישבו ולמדו מבני ירושלים המסולאים בפז, שהיו ידועים בבקיאותם המופלגת. נכנס רבי פנחס לבית המדרש, ניגש אל אחד הלומדים: "שלום עליכם, במה אתם עוסקים?" אך הזכיר האיש את הדף והעמוד ורבי פנחס מצטט את המשך הסוגיא מילה במילה. אחר כך ניגש לשני וגם עמו הפליג בד"ת אודות הסוגיא שהוא עוסק בה, כך עבר מאיש לאיש ואח"כ ערך פלפול מקיף בכל אותם סוגיות לעיניהם המשתאות של הלומדים.

תורתו עמדה לנגד עיניו

ד) פעם ניגש רבי פנחס אלי ואמר: עד עתה אני הייתי שואל אותך בסוגיות שלמדת, מה חידוש יש בפיך, עתה אני נותן לך רשות לשאול אותי דבר מה. באותה עת הייתי עסוק באיזו סוגיא ושם ברש"י מופיעה מילה אחת בלע"ז, שאלתי את רבי פנחס היכן מופיעה מילה זו בש"ס בדברי רש"י. רבי פנחס ציטט מיד מספר מקומות בש"ס שמופיעה מילה זו, אך את אותה מסכת בה הייתי עוסק לא הזכיר.

ברגעים אחדים איתר רש"י בש"ס

אמרתי לו שעדיין נותר מקום אחד שמופיעה בדברי רש"י תיבה זו. רבי פנחס נרעש על כי לא עלה הדבר במחשבתו בסקירה ראשונה, הסתובב לאחוריו והחל בודק במחשבתו: ברכות דף א' ב' ג' ד' וכו' שבת דף א' ב' ג' ד' וכו' וכך עירובין ופסחים וכו', כשהוא קורא בקול דף א' ב' וכו', כל המחזה הזה נמשך דקות בודדות, מוחו המהיר סקר את דפי הגמרא בצילום בזק עד שהגיע למסכת ביצה ושם בדף פלוני איתר את דברי רש"י.

הדבר אירע באולם הישיבה וכולם השתוממו מהמהירות בה סקר רבי פנחס את דפי הש"ס, כיום עם שכלולו של המחשב ניתן לדמות את מוחו למחשב 'פנטיום' מהיר וחד.

פרק י"ג עובדות וסיפורים

מה מבינים האנשים במושג, יגיעת ואהבת התורה

א) פעם סיפר בצער ליבלח"א הגרש"א אונסדורפר שליט"א: בא לפני בעל בית, יהודי שהי' בן תורה בצעירותו ושאל אותי במה אני "כ"כ עסוק" כשראשי ורובי שקועים בחיפוש ברמב"ם. אמרתי לו שאני מחפש איזה מאמר ברמב"ם שנעלם מעיני, ועד שלא אמצאנו לא אוכל להרגע...

והאיש משתאה ואומר לי: רבי, בזמן הזה ישנם בעולם דאגות כבודות משקל ואילו לרב אין דגות אחרות בעולמו מלבד חיפוש אחר איזו הלכה ברמב"ם שנעלמה מזכרונו?

וסיים הגר"פ באנחה: מה מבינים האנשים במושג, יגיעת ואהבת התורה.

אני כבר יודע אותם על פה, ואין לי צורך בהם

ב) על גאונותו יעיד המעשה הבא: פעם השאיל ספר שו"ת רב היקף לילילה אחד' ואח"כ החזירו באמרו כי כבר למדו על פה ואינו צריך לו עוד. וסיפר הרה"ג ר' לוי ביסטריצקי שהר"פ נתן לו כמה וכמה ספרים מספרייתו, ביניהם ספרי ראשונים ושו"ת באמרו: אני כבר יודע אותם על פה, ואין לי צורך בהם.

גאון בתורה, מידות וחסד

ג) על גדולתו של רבי פנחס כותב לנו הרב כץ מרבני מונטריאול נכדו של הגאב"ד ריסקווע (ושיכון סאטמר ב"ב) בעמ"ס "אורחות המשפטים": מורגל בפי העולם לכנות מי שהוא מצויין במידה מסויימת בתואר

"גאון". יש גאון בלימוד. יש גאון בחסד ויש גאון במדות. הרב זצ"ל הי' גאון הגאונים מוכתר בכל מדה טובה באופן היותר מושלם, הוא הי' גאון באופן פרטי, הן בתורה, הן בחסד, הן במידות.

זכרון נדיר

עיקר לימודו הי' בגפ"ת, ומ"מ ידע

טור שו"ע ופרמ"ג על פה

ד) "לאחרונה נסעתי אתו במכונית ועל ידו ישב עוד רב ומו"ץ חשוב מפה, שאלו הרב כדרכו: "וואס לערנסטו?" (מה אתה לומד?) השיבו המו"ץ ביו"ד סי' נ"ז, החל הרב אומר כל לשון הטור בסי' זה על פה בלא לטעות... נתפעלתי מזה ושאלתי לרב: זאל דער רב מיר זאגען דעם אמת ווען האט דער רב לעצטנס געלערנט טור יו"ד סי' נ"ז? (שהרב יאמר לי את האמת, מתי לאחרונה למד הרב טור יו"ד סימן זה?) אמר לי הרב כשבת שחוק על שפתי: בעשך השנים האחרונות - ודאי לא. וכן העיר בנו, שלא ראה את אביו חוזר שו"ע וטור, כי עיקר לימודו הי' בגפ"ת, ומ"מ ידע טור שו"ע ופרמ"ג על פה.

השבח לקל שזכרוני לא הכזיבני

ה) פעם שאלתי אותו דבר מה וענה לי שה"קרבן נתנאל" במסכת מגילה מדבר מזה, ומיד ניגש לארון הספרים והחל מחפש אחר דברי ה"קרבן נתנאל" ולא מצא על אתר. הצטער ע"ז מאד, וכשעזבתי את ביתו והוא עדיין מחפש, אורו עיניו לפתע ובעודי על המדרגות יצא כנגדי וגמרא פתוחה בידו והראה לי את דברי

ה"קרבן נתנאל" והוסיף: השבח לקל שזכרוני לא הכזיבני.

הרב כץ מספר, שפעם ביקש הרב ממנו להביא לפניו ספרו של זקנו, כי לפני עשרים וחמש שנים ראה קושיא שם בספר ועתה נפל לו תירוץ לזה, ורוצה לעיין שוב...

הקפיד מאד על כבוד הזולת, אף שעל כבוד עצמו לגמרי לא הקפיד...

(ו) הי' עניו באמת, קבל כל אחד בסבר פנים יפות, מעולם לא הקפיד על אחרים והי' ותרן גדול בעניני כבוד ולא החזיק טיבותא לנפשיי. לכל שמחה שקראו לו הי' מגיע ולא עשה חשבון של ביטול תורה או "כבוד התורה". הי' בא לגדולים ולקטנים, ולמרות אהבת התורה שיקדה בו והתמדתו הגדולה הי' אצלו חשוב יותר לגמול חסד עם הזולת. הי' משתתף בכל סעודת ברית ופדיון הבן, כמו גם בר מצוה וסעודת 'שלושים' להבדיל. דרש בכל מקום לכבוד המאורע והאנשים שהזמינוהו. הקפיד מאד על כבוד הזולת, אף שעל כבוד עצמו לגמרי לא הקפיד...

צדקה ומשפט...

(ז) גאונותו במדת החסד עלתה על כולנה והי' מסתיר מדתו זו עד קצה גבול היכולת. הי' תומך באלמנות ויתומים, השתדל בעדם וכן דאג לפרנסות לבני קהילתו ואף לאלה שמרחוק באו והיו בבחינת אורחים. כ"כ תמך בהכנסת כלה ובמוסדות תורה.

הרב כץ מספר שקרה שישבתי עמו במושב בית דין לדין תורה מסוים וכשזיכו את הזכאי וחייבו את החייב, הי' החייב עני ואביון, נכמרו רחמי הרב עליו

ולמחרת שלח לו סכום נכבד מאד כדי להחזיקו ולתמכו, הוא שאמרנו: צדקה ומשפט...

מבין דבר מתוך דבר

ח) מספר ר' שלמה בעסער ממקורביו: אבי הגר"י בעסער (מראשי אגו"י בניו-יורק) בא פעם לבקרני במונטריאל, ביום א' הלכנו יחד לשיעור הקבוע שמסר רבי פנחס בביהמ"ד אגו"י. באמצע השיעור ביקש אבי להקשות קושיא, ור"פ אומר לו: זו לא קושיא ויש ליישב בשופי... אבי שלא הוציא עדיין הגה מפיו, המשיך ואמר: הרי לא אמרתי למר מה אני רוצה להקשות... כוונתי היתה להקשות ממסכת אחרת, והרב פנחס מנענע לו בראשו ואומר: כבודו ביקש בודאי להקשות מתוס' פלוני במסכת פלונית, אך מדברי הרמב"ם במקום פלוני הדבר מתבאר בטוב טעם.

אבי נדהם לא רק מעוצם התריפות, אלא גם מכך שר"פ קלע באמת לדעתו. הוא לא יכל להבליג ולאחר השיעור שאל את ר"פ: מנין ידע מעלתו לכוון לקושיא שהעלתי בדעתי, והרי לא הקשיתי כלל מתוך הסוגיא אלא ממקום אחר? חייך ר"פ והשיב: היות ואני מניח כי אתם לומדים "דף היומ"י", הבנתי כי מן הסתם גמרא בדף פלוני הוא קושייתו של מר...

הוא גר בבבל

ט) אמר שהוא אינו דר במאנטריאל - הוא גר בבבל - דהיינו בגמרא.

משוחד מתורתו...

(י) מספרים בשם כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, שאמר על הגר"פ (איך בין אויך משוחד פון זיין תורה), אני ג"כ משוחד מתורתו".

ער איז א לעבעדיגע ס"ת

יא) שמעתי מהרה"ג הר' ליווי מטורונטו, שהי אצל כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, ונכנס אליו הגר"פ זצ"ל, וכ"ק אדמו"ר מסאטמאר אמר אז עליו: ער איז א לעבעדיגע ס"ת (הוא ספר תורה מהלכת).

הש"ך אומר להיפוך

יב) אברך אחד שאל שאלה להגר"פ, והגר"פ ענה להאברך: כך וכך כתוב בש"ך, האברך ענה להגר"פ, שבש"ך כתוב להיפך. על זה ענה לו הגר"פ שזה לא נכון והראה לו הש"ך בפנים.

בית הסוהר של ישראל

יג) אחד בא מארץ ישראל, ואמר לו שבארץ ישראל לוקחים לבית הסוהר רק.....

ענה לו הגר"פ תיכף ומיד שרש"י בפסחים (צא ע"א) אומר בית אסורין של ישראל לשלם ממון.

שידוך

יב) להעתיק כאן המעשה מבעל העצי חיים זצ"ל, ששמעתי מהסארוואשער רב זצ"ל.

(יד) בחור אחד עמד לגמור שידוך, ולהבחור נודע שאביו לא היי יהודי, ולא ידע אם לומר להמדוברת או לא, הלך לרב אחד ואמר לו שלא יאמר. ולא אמר, והשידוך נגמר.

ואח"כ סיפר לכלתו שאביו לא היי יהודי. היא שאלה אותו מדוע לא אמרת לי? עד שבא הדבר להמשגית, וצעק עליו למה לא אמרת.

הבחור לא היי יכול לישן בלילה, והלך לארון הספרים והוציא גמרא, ופתח הגמרא, ומצא שם תשובתו בעבד בא לאמורא ואמר לו לילך לעיר אחרת וכו' ולא זכר אח"כ באיזה גמרא מצא התשובה.

כשספרו להגר"פ הסיפור הזה ענה תיכף, מה צריך לחפש הלא זה ביבמות (מה, ע"ב) רבא אכשריה לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסי דבבל. ראה שם.

חינוך והדרכה

(טו) כשהיי בוויין, שאלו אותו דרך בחינוך, אם לתת לילדים מה שלבם חפץ? על זה ענה: תרשו להם לעשות מה שרוצים.

(א"ה, מן הסתם כיון להגמרא ביומא (עח:)) ברש"י ד"ה גדל תבורי מאני. להפקיר לו כלים לשבר ולמלאות תאותו. עיי"ש).

שיחת תלמיד חכם

(טז) פעם בא אל הגר"פ תלמיד חכם אחד שהי מסחרו בדיימענטס, ורצה לקנות אצל גביר אחד דיימאנט יקר. הת"ח העני עמד על המקח שיוזיל לו עשרים דאלער שהיי סכום קטן אצל העושר, אבל אצל הת"ח היי

חשבון שכך ירויח משהוא יותר, והעשיר לא רצה בשום אופן, התלמיד חכם בא אל הגר"פ וסיפר לו.

אחר איזה זמן, כשהגביר (שהוא גם ת"ח) השתתף בשיעור הגר"פ וגם הת"ח הסוחר. אמר הגר"פ יש רמב"ם קשה מאוד, ענה לו הגביר ומה אומר הכסף משנה, ענה לו הגר"פ שאתה קודם צריך לראות המחצית השקל ואח"כ תדע הכסף משנה. אף אחד לא הבין מה שהגר"פ ענה להגביר, אך הגביר הבין.

הגביר הת"ח אמר להגר"פ, אחר כל כך הרבה זמן הרבי זכר כל הסיפור ושילם לי כגמולי, אף אחד לא הבין רק הוא לבד.

בשבילי התורה הי' בקי - בשבילי העיר לא

יז) פעם שאל אחד להגר"פ הדרך איך להגיע אליו ממקום שהוא שם. הגר"פ לא הי' בקי בכלל בדרכי העיר, אע"פ שגר שם כששים שנים. שאל את הרבנית ואמרה לו הדרך הנכון, ואמר להאישה ההוא.

אח"כ אמר הגר"פ, עכשיו אני באמת מורה דרך.

רובו ככולו...

יז*) אחד למד רוב מסכת נזיר, וסיפר להגר"פ, שמצטער מאד שלא גמר המסכתא. ענה לו הגר"פ הגמרא בנזיר אומרת אם שתה רוב רביעית כאילו שתה כולו.

(לעיין ולציין הדף והעמוד באות י"ג וי"ד)

חסורא מחסרי והכי קתני

יח) אחד מהתלמידים עורר אותו הגר"פ שיבוא ללמוד, ובא ואח"כ הפסיק, ושוב חזר ובא, אמר הגר"פ: חסורא מחסרי והכי קתני.

התורה כולה זכר - הטלפון השני לא

יט) בביתו היי שני טלפונים, אבל הוא לא ידע רק טלפון אחד. כשהיי על אם הדרך לא היי יכול להתקשר הביתה מפני שהטלפון היי תפוס.

לא להזיז הספרים ששה חדשים

כ) בביתו היי שני שולחנות מלאים בספרים אחד על השני, ואמר להרבנית ששה חדשים אחריו לא יסדרו את הספרים.

לפי חז"ל זה לא סימן

כא) אמרו להגר"פ שכתוב במדרש תלפיות שעכו"ם יש לו 24 שינים, ויהודי יש לו 25 שינים.

ענה הגר"פ, שכתוב בכתובות (ט"ו ע"ב) מצא תינוק מושלך ולא ידוע אם יהודי או עכו"ם, ומכיון שהגמרא לא אומרת הסימן הנ"ל, ההכרח הוא, שלפי חז"ל זה לא סימן.

בנו הר"ר חיים טבל שליט"א סיפר, שבתחילת פריחת הנאציזם, יהודי אחד הסתתר שיחשבו עליו שהוא גוי והלך לרופא, וספר השינים שלו ואמר עליו שהוא יהודי. הוצרך לברוח משם ואמר שאינו יכול כבר ללכת לרופא שינים, שהם יכולים להוודע עלי שהוא יהודי.

סבלן כהלל

כב) אשה אחת שאלה על ידי הטלפון, היות שיש לה רק נר אחד להדליק לשבת, אם אפשר להדליק נגד המראה ואז יתראו כמו שני נירות.

ענה לה הלא אז יש ג"כ שתי נשים וצריך להדליק בשביל שתי הנשים.

אני אתן לך סכום הנצרך כמתנה

כג) אחד שהיי לו בן חולה ריטארטעד, והלך לר"פ שיעזור לו, ועזר לו מה שיכל. אח"כ היי לאותו אדם די"ת עם איש אחד על סך של \$1.500, והפסיד הדי"ת.

אמר הגר"פ שעל פי די"ת הוא צריך לשלם לאיש השני את הסכום הנ"ל, אבל היות ואין לך לשלם את הסכום, אז אני יתן לך במתנה הסכום הנ"ל ותשלם להצד השני.

פרק י"ד - מחלתו ופטירתו

מת אסור בהנאה

א) הגר"פ אמר שאינו רוצה שיספידו אותו, כי דרך המספיד, שאחר ההספד ילך ויסתכל במראה, ויאמר אה אמרתי הספד כל כך נאה. נמצא שהוא יהנה מהספדו, ומת אסור בהנאה...

נהייתי זקן עם-הארץ...

ג) כשלקח כדור הרגעה (פעין קילער) ולא זכר הגמרא יבמות בעל פה פרץ בבכי ואמר: נהייתי זקן עם-הארץ...

השמחה מתחלת רק עכשיו

ד) פעם אחת כשהי' בנו הר"ר יצחק שליט"א בבית ושמע שמשוהו טלפן והרבנית ענתה. שאל את אמו מי הי' על הקו? ענתה: האבא טלפן. שאל מה אמר, ענתה אני ג"כ לא מבינה מה שאמר. הוא אמר "די שמחה פאנקט זיך יעצט אן" השמחה רק עכשיו מתחלת.

כשבנו שמע זאת, כמעט שנתעלף, שנזכר מה שאביו סיפר מהגר"ם שפירא, שאמר לפני פטירתו עכשיו צריכים לרקוד כי השמחה מתחלת רק עתה.

ויתר על ראב"ד ירושלים

ה) הגר"פ חיבב את קנדה, מאחר שראה בה מקום הולם להתעלותו בתורה. כאשר הרבי מסאטמר שלח אליו שליח להציע לו לשמש כראב"ד ירושלים, אחר פטירתו של הגר"פ אפשטיין, התבטא: וכי מה ארוויח

אם אתמנה כרבה של ירושלים, לוויה גדולהיג? אני
מסתפק בפחות...

רמז בגמרא ליום פטירתו

(ו) כמה שעות לפני פטירתו למד עם בנו מסכת ברכות
דף כ"ז (נפטר ביום כ"ז לחודש טבת), רב צלי של שבת
בערב שבת.

נתבקש לישיבה של מעלה מוש"ק לסדר "ותלד לו את
פנחס, אלא ראשי אבות הלויים למשפחותם" (שמות ו'
כ"ה).

ראה פטירתו לפי חכמת היד

(ז) בחודש אלול הסתכל על ידו ואמר שלא יצא
מהמחלה הזאת.

בניו ובנותיו אמרו לו שהשי"ת יעזור שיהי ברי, ענה
ואמר להם לא.

כי האדם עץ השדה

(ח) פעם חתכו עץ חי בחוץ, עמד לערך שתי שעות
והסתכל איך שחותכים את העץ, כששאלו אותו בני
ביתו למה עומד שם כל כך זמן רב לראות. ענה כתיב כי
האדם עץ השדה. (א"ה, מסתמא עבר אז על כל מאמרי
חז"ל והראשונים בענין אם מותר לחתוך העץ).

יג) [אמר המעתיק] לפני 23 שנים כשעסקתי בענין של זיכוי הכלל, והלכתי לרב זקן
וגדול אחד שיקח תחת חסיתו שם הארגון, והכסף והעבודה הכריכה בזה אני אסדר
עם כמה מתנדבים (וואלונטירס). ענה לי הגאון הרב - רב מפורסם מיוראפ:
אני רוצה לוי גדולה, ואם אני יעסוק בענין הזה יהי לי אולי מנין בהלוי. וזה
מוסר השכל גדול. אם הייתי מכיר אז את הצדיק הגר"פ שלא חושב כלל על כגון דא
בודאי היי נכנס בענין הזה בעובי הקורה.

מאן דתני ומתני אין לו שיעור

ט) על מדת התחבבותו על כל החוגים, ניתן הי' להוכיח במסע ההלויי שכמוה לא ראתה מונטריאול.

ביום ראשון, בשעה 12 בצהריים, יצאה ההלוויי הענקית מבנין מוסד "בית יעקב", שהגאון זצ"ל יסדו והחזיקו, כשקהל רבבות מבכה מרה את הגאון המפורסם, אוד מוצל מאש משיירי אנשי כנסת הגדולה, גדול הבקיאים שבדור, החסיד והעניו, עמוד החסד, שמאורי הדורות שלפנינו הפליאוהו והעריצוהו. על-פי צוואתו לא נישאו כל הספדים, ובמשך שעה ארוכה נאמרו פרקי תהילים על ידי הקהל האדיר, כשגדולי רבני העיר וראשי ישיבותיי עוברים לפני התיבה.

ההלויי הגדולה עברה ליד בית-הכנסת "אגודת ישראל", בה קבע הגאון זצ"ל מקום לתפילתו, וליד בית-המדרש "באבוב", בו השמיע שיעורים תמידים כסדרם, לעבר בניין הישיבה המרכזית של "תומכי תמימים" ליובאוויטש שעמד בראשה, שם נפרד ממנו בבכי בשם ראשי הישיבה והתלמידים הגה"ח רבי ראובן-צבי פייגלשטוק.

כשם שבחיו התחבב והתייקר על כל חוגי הציבור היהודי, כך בהלווייתו השתתפו כל חוגי הציבור לכל רבדיו ועדותיו, והי' זה חזיון נדיר של התאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל לחלוק כבוד לאדיר התורה הדגול והנערץ

תלמידי ת"ת וישיבת סאטמר וישיבות רבות אחרות יצאו לחלוק כבוד לגדול הדור שהסתלק, כח התורה שבו ומסירותו למען הזולת איחדו את כולם סביבו.

הספדים לא נאמרו כפי הנכתב בצוואתו, אך בלב פנימה ידעו כולם לתנות את גודל האבידה.

הספד שלא נאמר...

"חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש"

הן אמת שהגר"פ הירשפרונג זצ"ל, ציוה שלא להספידו, אך אין בדברים הללו משום הספד אלא משום תאור קוים לדמותו, למען ידע דור אחרון למה לשאוף וכיצד נראה יהודי שחי בתוכינו ובדורינו שכל חייו היו קודש לתורה ולמעשי חסד.

הגה"ק האדמו"ר רבי חיים אלעזר שפירא בעל ה"מנחת אלעזר" ממונקטש, במשאו על אביו הגה"ק רבי צבי הירש בעל ה"דרכי תשובה" פתח בדברי דוד המלך אלו (תהלים ל"ט) "נאלמתי דומי החשיתי מטוב וכאבי נעכר" כי אבי הגה"צ ציוה שלא להספידו ואם כן נאלמתי דומי ואיני יכול להשמיע קולי... ואולם בזה שאני שותק ואדם גדול כזה לא נספד כראוי, אזי "חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש" הדבר בוער בקרבי עד כדי כך שאיני יכול לשתוק עוד, "דברתי בלשוני" והדברים הבווערים בקרבי מתגלגלים ויוצאים בלשוני כמאליהם. אף אנו נאמר בסגנון זה כי אי אפשר לעבור לסדר היום מבלי לצייר איזה נקודות ממהותו ומתולדותיו.

